

1918. ÁPRILIS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LXII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

7—8. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. * Előfizetési díj egy évre 20 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 K alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 20 K évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 K-nál kevesebbet alapítottak, 10 K kedvezményes ártért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

← A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek. →

(Telefon : 37—22.)

Főiskolánk székhelyének kérdése.

Irta: Roth Gyula, m. kir. erdőtanácsos.

Az Országos Erdészeti Egyesület múlt évi közgyűlése tudvalevőleg ismét foglalkozott az erdészeti főiskola székhelyének kérdésével és egyhangulag elfogadta az igazgató-választmány javaslatát, amely elsősorban kiemeli, hogy „feltétlenül fenn kell tartani továbbra is azt a régóta elfoglalt álláspontot, hogy az erdészeti főiskola Selmecezbányáról, mint az erdészeti szakoktatásra minden tekintetben alkalmatlan helyről, minél előbb elvitessék“.

Teljes összhang uralkodott abban a tekintetben is, hogy a főiskolát egyetemhez kell kapcsolni, mint annak önálló fakultását; csak a jövőbeli székhely kérdésében nem alakult ki akkor még egységes nézet.

Azóta ebben a tekintetben is előnyös fordulat állott be, előtérbe került Kassa városa, amely előbb nem kerülhetett a tárgyalásokba, mivel a kapott értesülések szerint Kassának nem jutott volna egyetem.

A háborus tapasztalat azonban nagyon is kirívóan mutatta azt, hogy hazánk jövője feltétlenül megköveteli, hogy felsőbb

oktatásunk nagyobb teret engedjen a technikai szakoknak, ezért a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet múlt évi november hó 5-én tartott gyűlésén *Kertész K. Róbert* kultuszminiszteri osztálytanácsos előadása és *Herrmann Miksa*, *Nagy Virgil* műegyetemi tanárok és dr. *Lechner Jenő* műépítésznek felszólalásai után általános helyesléssel találkozott az a nézet, hogy nem elegendő *egy* új műegyetem felállítása, hanem *kettőt* kell mielőbb létesíteni és pedig ne legyenek ezek a budapesti József-Műegyetem egyszerű másolatai, hanem — figyelemmel az új székhely viszonyaira — kapjanak azok szervezetükben és összeállításukban bizonyos egyéni vonást.

Ezekhez a mély tudással megokolt fejtegetésekhez és a kiváló gyakorlati érzékről tanuskodó felfogáshoz a magyar erdőgazdaság szívvel-lélekkel csatlakozhatik annál is inkább, mert a Mérnök és Építész-Egylet gyűlésén egyszersmind kifejezést és erőt nyert a mi régi követelésünk, hogy a bányászati és erdészeti főiskolát Selmezbányáról el kell vinni!

Különös sulyt kell fektetnünk *Herrmann* Miksának szavaira, aki mint Selmezbánya szülötte és főiskolánk volt tanára, legjobban ismerheti és megítélheti a viszonyokat.

Felszólalásának idevágó részét szószerint idézem:

„Ígazán nehezemre esik, hogy amit egyszer évekkel ezelőtt megtettem, selmezbányai ember létemre, szülővárosom legféléltettebb kincsét, a bányászati és erdészeti főiskolát újra bevonjam a változások sorába, mert hiszen, ha valóban bekövetkeznék a bányászati-kohászati oktatás átutalása a kassai műegyetem körébe, ez a selmeczi intézet áthelyezését jelentené másfélszázados székhelyéről. Ámde *parancsoló módon jelentkezik annak a szükségessége, hogy a bányászati és kohászati szakoktatás kiragadtassék a mai elszigeteltségéből* és a műegyetemi oktatás keretébe utaltassék át. Azt a tervet, hogy a selmeczi intézet műegyetemmé bővítessék ki, az egyik igen hivatott véleményező testület, főleg a város elszigeteltségére való tekintettel, a *leghatározottabban ellenezte*, de maga a selmeczi tanári kar sem tartja életrevalónak. Így hát a *nemzeti kultúra nevében is* ilyennek kell lenni a végleges megoldásnak: Selmezbányát az ő történeti kulturemlékeivel a mai sivár időkben kettős kötelességünk ereklyeként a pusztulástól megóvni és ami anyagi veszteség a főiskola elhelyezésével érné, *kárpótlást kell és lehet adni érte.*”

Mint a harmadik műegyetem legmegfelelőbb székhelyét a gyűlés *Kassa* városát hozta javaslatba.

Ehhez is teljességgel hozzájárulhat a magyar erdőgazdaság is és — a közhangulat után ítélve — már ki is alakult az egyhangu

állásfoglalás, ami nagy lépéssel előre viszi a soká vajudó ügyet, amelynek sikeres megoldása kétségkívül a magyar erdőgazdaságnak egyenesen létkérdése!

A megoldás megvalósulása oly módon képzelhető leginkább, hogy a jelenlegi bányászati és erdészeti főiskola át lenne helyezve Kassára és ez képezné az ottani új műegyetem magvát, amely lehető rövid idő alatt teljesen kifejlesztendő.

Kapcsolatban a Kassa városa részéről ez ügyben kiküldött nagy bizottság széleskörű tevékenységével, a minden irányban érvényesülő egységes állásfoglalás és komoly akarat a legszebb reményekkel kecsegteti szakköreinket.

A valóban megokolt országos szükségletből fakadó mozgalmat csak Selmezbánya városa igyekszik meghiusítani, saját magának helyi érdekeit szegezve azzal szembe.

A város törvényhatósági bizottsága a f. évi márczius hó 12-én tartott közgyűlésén *) „kimondotta, hogy a *főiskola elvitelével a legnagyobb nemzetpolitikai hibát követné el a kormány*. Ha a főiskolát elvinnék, Selmezbánya megszűnnék a magyarság védőbástyája lenni s *főfészke* volna mindazoknak a nemzetiségi mozgalmaknak, melyeknek a magyarság elnyomása a céljük“.

„Kijelenti ezek után a közgyűlés, hogy dicsően uralkodott Mária Terézia királynőnk adományához teljes szívvel és lélekkel ragaszkodik, a keblén felnőtt alma mater-t testéről leszakítani nem engedi. Erre nemcsak a lokálpatriotizmus, hanem az a szent meggyőződés is indítja, hogy e város *igen is alkalmas nemcsak a főiskola ittmaradására, hanem a továbbfejlesztésére* is és hogy e város bármily irányu győngítése, a most megindult cseh-tót mozgalom miatt, *kiszámít-hatatlan veszedelmet jelent magára a magyar nemzeti államra is.*“

„Kimondja a közgyűlés, hogy a városban a mostoha viszonyok pótlására, valamint a még előálló jogos kívánalmak orvoslására minden áldozatot megtesz, nevezetesen: kiépíti a honnémeti vasutat, megindítja a mozgalmat a garamberzencze-selmezbányai vasutvonalnak rendes nyomtávolságra való átépítésére, a vízvezetéket a teljes szükséglet arányában kifejleszti, fölépíti a köz- és gőzfürdőt, a vígadót, a színházat, megoldja az ifjusági lakáskérdést, akár társadalmi, akár magánvállalkozás útján, akár a maga erejéből, egy internátus létesítésével, azonkívül az ilyen célú magánépítkezést is a lehetőség határáig támogatni fogja, általában minden jogos kívánásigot figyelembe vesz s eleget is tesz neki.“

„Mindezekhez, valamint a város fejlődéséhez és a magántőke ily irányu vállalkozásához azonban *feltétlenül* szükséges, hogy az a már teljes joggal el-

*) A határozatot szószerint idézem a Selmezbányai Hirlap f. évi márczius 17-iki számából, elhagyva egyes lényegtelen részeket. Megjegyzem még, hogy a főiskola tanári kara nem vett részt a közgyűlésen,

intézettnek tartott, de ismét felszínre hozott kérdés *teljesen és véglegesen tisztázódjék* s a város közönsége a főiskola ittmaradása és a műegyetemmel való egy rangba sorozása s műegyetemmé való fejlesztése tekintetében necsak biztatást és ígéretet, hanem *teljes garanciát nyújtó kedvező elintézkést nyerjen*, hogy ennek a birtokában a szükséges teendőkhöz azonnal hozzáláthasson. Annál is inkább, mert a város fejlődését éppen ennek a kérdésnek állandó felszínén tartása akadályozza és bénítja meg.

„Felkéri tehát a főispánt, a város országgyűlési képviselőjét és polgármesterét, hogy a városi tanács kiküldötteiből, továbbá a törvényhatósági bizottsági tagokból és a jelentkező városi polgárokból álló minél nagyobb számú küldöttséget vezessen a kormány elé, abból a célból, hogy a mult évi memorandumra mielőbb érdemleges és végleges választ nyerjen a város.”

„Ha pedig a küldöttség a kormányköröknél ezt el nem éri, vagy a válasz a városra nézve kedvezőtlen volna, a város küldöttségileg *magához Ő Felségéhez, a királyhoz járul*, azzal a legalázatosabb kéréssel, ne engedje, hogy dicsőségesen uralkodott elődjének, Mária Teréziának kegyelt városa *megsemmisíttessék és egykori adományától megfosztassék.*”

Álljunk meg egy szóra a város határozatánál!

Nem akarok kitérni most arra, hogy a magyar erdőgazdaságnak, a bányászatnak és kohászatnak mily óriási, tényleg *létérdeke* az, hogy egyetlen főiskolája Selmezbányáról elkerüljön, utalok szaklapjainkra, amelyek a kérdést évtizedek óta napirenden tartják és mindig hangsúlyozták és igazolták követeléseink igazságát és szükségességét.

Az egész magyar erdőgazdaság, a bányászat és kohászat, sőt bátran mondhatjuk: *az egész magyar műszaki világ* egyöntetű állásfoglalásával szemben igazán nem tulajdoníthatunk súlyt és komolyságot annak, hogy a város közgyűlési határozattal akarja a legilletékesebb tényezők ítéletét megcáfolni, kimondva, hogy neki „szent meggyőződése” az, hogy „ez a város igenis alkalmas a főiskola székhelyének”.

A város kijelentéseit annál kevésbé vehetjük komolyan, mivel semmi elfogadható érvet álláspontjának igazolására felhozni nem tud, csak a tradíciókra hivatkozik: mivel Mária Terézia adománya a főiskola, ezt nem szabad innen elvinni sohasem!

Magában véve érthető és méltányolható az, hogy a város sikra száll a saját érdekei mellett, azonban amikor egy — sajnos — *hanyagló vidéki kis város érdekei összeütköznek országos nagy érdekekkel, három oly hatalmas termelő ág, mint az erdőgazdaság,*

a bányászat és a kohászat létérdekeivel, akkor el kell várnunk annyi hazafiasságot minden magyar embertől és minden magyar várostól, hogy a saját érdekeit oly módon érvényesítse csak, hogy ezt a három, virágzásnak indult közgazdasági ágat, mely sok száz-ezer embernek nyújt kenyeret és nemzeti iparunk létalapjait képezi, tönkre ne tegye vele. Ezt annál inkább kell követelnünk, mert Selmezbánya megélhetése sokféle módon biztosítható, de az erdőgazdaság, a bányászat és kohászat virulásának első és legfőbb feltétele a főiskola megfelelő elhelyezése.

Selmezbánya városát — amint azt a bánya- és kohómérnöki szakosztály memoranduma kiemeli — „a fémbányászat teremtette meg, annak fellendülésével emelkedett, de azzal együtt hanyatlik is“. A fémbányászatnak helyzete Középeurópában válságos. Emlékeztetek arra, hogy pár évvel a háboru előtt beszüntették a híres freibergi ezüstabányákat és pedig — tragikus játéka a sorsnak — éppen azokon az ünnepségeken jelentette be a kormány a bányák beszüntetését, amelyeket azok fennállásának 700. évfordulója alkalmával rendeztek. Hasonlóképen válságos a przibrami világhírű fémbányászat helyzete is és válságos a selmezbányai is. Hogy mennyire reménytelen helyzetbe jutott ez utóbbi, azt az évenkénti milliós deficiten kívül mi sem mutatja jobban, mint az, hogy még a háboru — amely pedig minden technikai üzemet szédítő konjunkturához juttatott — sem tudott a helyzetén segíteni és éppen a háboru negyedik évében került legkomolyabban szóba a selmezbányai bányászatnak beszüntetése! Az ezüstkohó már fél év óta majdnem teljesen szünetel!

Hogy ma Selmezbányának milyen a helyzete, arra legyen szabad a város képviselőit és barátjait megszólaltatnom, nehogy az elfogultság vádjá érhesen!

Városfejlesztés. (Selmezbányai Hirlap 1917., V. 20-iki vezércikké.)

„... Kétszeres örömmel kell üdvözlönnünk *Sztancsay* Miklós városi főjegyző tervét,*) amely Selmezbánya régi stagnálásán akar gyökeresen javítani. Meg akarja indítani a fejlődést, vissza akarja állítani a város régi virágzását... Selmezbányán házalni nem fogok, mert tudom, hogy az *utolsó évek alapításai mily balul ütöttek ki s a hangulatot mily alaposan lelohasztották...*“

*) *Sztancsay* e terve: Selmezbánya város fejlesztése végett építő részvény-társaság alakítása 300.000 K alaptőkével.

„... Ehhez azonban még az is szükséges, hogy Selmezbánya vesse le foltos maradiságát, iparkodjék főiskolai várossá fejlődni, ehhez legalább az alapfeltételeket előteremteni, mert — hogy mást ne említek — Selmezbányán a borzalmas lakáshiány miatt, a fiatal embernek még nőülni sem lehet, nemhogy 6–700 intelligens fiatal embert lehetne ide összehozni...”

Ujévi üdvözlés a városházán. (Selmezbányai Hírlap 1916. jan. 9.)

Sztancsay Miklós főjegyző beszéde: „... E városban, ahol annyi a belső érték a föld mélyében és a föld felett, anyagiakban és értelmi erőben; ott az eddigi tespedés és sültgalambvárás helyett meg kell indulnia az intenzív munkának...”

„De hát ne legyünk, ne maradjunk életteretlenség, ha szeretjük, ha féltjük főiskolánkat, mint városunk városiasságának egyik jellegzetes kincsét, törekedjünk a kisszerűségeket megszüntetni és oda fejlődni, hogy méltó város legyünk egy főiskolához...”

Lakásinség. (Selmezbányai Hírlap 1912., V. 12-iki vezércikk.)

„... Modern, szép lakások kellenek ide, mert a mostaniak csak a mi avult fogalmunk szerint lehetnek modernnek. Zugok ezek, betegségeköző lyukak inkább, mint lakások, melyekben egy nagyvárosi ember még a háziállatját sem helyezné el.”

„... Mi abban a véleményben vagyunk, hogy a lakásinséget és a lakásdrágaságot csak új épületek emelésével s ilyen radikális módon lehetne megoldani. Mert igazán mégsem járja, hogy Selmezbányán rengeteg bérösszegért valóságos odukban lakjanak az emberek, amelyek nemhogy kényelmet nem nyújtanak, hanem a lakosság egészségét is veszélyeztetik...”

Még kiegészíthetem ezt a szomorú képet avval, hogy a városi vízvezeték — amelynek vize egyébiránt annyira szennyezett, hogy pl. hivatalos csíráztatásainkhoz sem használhatjuk — oly állapotban van, hogy a város már évről-évre kénytelen nyáron a fürdőhasználatot és az árnyékszékéket öblítését „szigoruan” betiltani, sőt a múlt évi szárazság alkalmával pénzbüntetés, illetőleg elzárás fenyegetésével elrendelte a hatóság, „hogy a vízvezeték vizét magánháztartásokban csakis ivásra és főzésre szabad használni”. (6152/1917. sz. rend., kelt jun. 28-án.)

Vagy pedig tessék elolvasni *Plentzner* Frigyes panaszát az Erdészeti Lapok 1911. évi 237. lapján:

„Alig van (t. i. szaktársaink között), ki ne ismerné azokat a mostoha természeti és közlekedési viszonyokat, amelyek a magyar erdészet bölcsőjét, a tagjait nevelő egyetlen magyar erdészeti főiskolát a modern haladás színvonaláról mélyen leszoritják... Előkerültek tehát a szükséglakások. Van ott mindenkinek lakása, igen, senki sem lakik a szabad ég alatt. De milyen az a lakás. Nedves, dohos, sötét lyuk. Ily körülmények között a szervezet egészséges nem maradhat... Ezt bizonyítja azt a sok tifuszos, kanyarós és tuberkulotikus beteg, mely évenként a főiskolai hallgatók sorából a kórházba kerül...”

De talán ne folytassuk már ezt, ugyebár, elég ennyi is annak igazolására, hogy Selmezbánya ma még a kulturember leg-primitívebb igényeit sem tudja kielégíteni.

Hogy ez a jövőben másképp lesz, ezt közgyűlési határozatban könnyű kimondani, de eddig is tapasztalhattuk, hogy az ígéretek beváltásában a város nem tanusított valami különös buzgóságot, ami egyébiránt nem akar csupán szemrehányás lenni, mert hiszen a reális számítás arra a belátásra vezet, hogy a terveknek megvalósítása igen nagy akadályokba ütközik, sőt, bátran mondhatjuk: lehetetlen!

Selmezbánya nagyon kicsi várossá zsugorodott össze, lakosainak száma nem éri el a 15.000-et. Emellett fekvése annyiban is kedvezőtlen, hogy a *lakosságnak legfeljebb csak a felerésze lakik a tulajdonképeni városban*, a többiek Bélabányán és az u. n. külutczákban, amelyek mindegyike az anyavárostól kb. egy órányira esik és attól egy-egy magas hegyháttal van elválasztva.

Selmezbánya erejének végső megfeszítésével elérhet annyit, hogy a létét biztosítsa, de egy műegyetem elhelyezésére alkalmassá nem válhatik soha, sőt a műegyetemet még befogadni sem képes.

Mérlegeljük a város anyagi erejét! Mérlegeljük azt, hogy mi mindent akar a város előteremteni és mérlegeljük azt, hogy ez — ha meglesz! — mennyiben elégíthetné ki a főiskola vagy a műegyetem igényeit.

A város 1918. évi költségvetése kereken 900.000 K kiadással és 750.000 K bevétellel zárul, a hiány 150.000 K, amelynek fedezése — 155.000 K adóalap mellett — 95% községi pótdadót követel.

A községi pótdadó tehát elég magas, lényeges fokozást már nem bír el, emellett egy-egy százalék pótdadó kerek 1500 K bevételt jelent csak.

A fő jövedelmi forrása a városnak az erdőbirtoka, mely a — pótdadó nélkül számított — összjövedelemnek több mint $\frac{1}{3}$ részét adja. Tiszta jövedelme az erdőnek — a mai szédítő faárak mellett! — kerek 163.000 korona, számottevő emelkedés ennél sem lehetséges.

A költségvetés egyensulya — amint annak bevezetésében ki van emelve — csak úgy volt fentartható, hogy „*a város fejlesztésére és közintézmények létesítésére ... a munkálatokat a jövőre kellett halasztani*“.

Azonkívül a város — hogy fentarthassa háztartásának egyensúlyát — kisebb ingatlanok ismételt eladásától eltekintve, kénytelen volt előbb a szénásfalusi birtokát, legujabban pedig Vihnye fürdőt eladni. Ezek árából azonban nem gyűjthetett tartaléktőkét, hanem — amint ugyancsak a már említett közgyűlés határozataiból kitetszik: „a Vihnye fürdő eladásából befolyt 530.000 koronából először a fürdőt terhelő kiadásokat fizette ki, a többit pedig a város egyéb tartozásainak kiegyenlítésére fordítja“. (L. a Selmezbányai Hirlap 1918. évi V. 17. sz.)

Számottevő eladható ingatlanja a városnak már nincsen!

A város nehéz anyagi helyzetét mi sem mutatja jobban, mint a selmezbányai vasút ügye, amely már több mint két évtized óta várja a megoldást és amely legutóbb újra fennakadt azon — Selmezbánya országgyűlési képviselőjének kijelentése szerint —, hogy a végső állomás csak a kohó mellett lehet, a várostól tehát körülbelül 4 km-nyire és nem lehet azt a Ferencz-aknáig felhozni, mert ez egy millió korona többletet jelentene. Ezen az évi 50.000 korona amortizáczió fennakadt a vasút finanszírozása, pedig, amint a város képviselője egy nemrégiben lezajlott hírlapi vita alkalmával mondta: enélkül a város elpusztul!

*

Nézzük most, mit tervez a város a főiskola itt tartásának megokolására! (L. az idézett közgyűlési határozatot.)

„Kiepit a hontnémeti vasutat, megindítja a mozgalmat a garamberzencze-selmezbányai vasutvonálnak rendes nyomtávolságra való átépítésére, a vízvezeték a teljes szükséglet arányában kifejleszti, fölépíti a köz- és gőzfürdőt, a vigadót, a színházat, megoldja az ifjusági lakáskérdést, akár társadalmi, akár magánvállalkozás útján, akár a maga erejéből, egy internátus létesítésével, azonkívül az ilyen czélu magánépitkezést is a lehetőség határáig támogatni fogja, általában minden jogos kívánságot figyelembe vesz s eleget is tesz neki“.

Tekintsünk el a legutolsó, nagyon labilis ígéretről és nézzük a konkrét terveket! Meg kell közbevetőleg jegyeznem, hogy ezek a tervek nagyon régiek, sőt — alkalmasint az állandó balsikerek miatt — ezuttal már szűkebbre van szabva a tervezgetés! Nem is a háboru akasztotta meg a tervek keresztülvitelét — amint azt a közgyűlésen állították —, a nagyon régi tervek is mindig megakadtak már és ami azokból megvalósult, tudniillik két nagy gyár-

nak az alapítása, az — ami egyébiránt nagyon is előrelátható volt — *rövid egy-két év alatt meg is semmisült.*

Legyen szabad ennek igazolására ismét a Selmeczbányai Hírlapot megszólaltatnom:

Az 1911-ik évi február hó 19-iki számban azt írja egy „Vidéki”, aki önmagát így jellemzi: „Nem voltam sohasem barátja annak a mozgalomnak, amelynek az volt a célja, hogy a bányászati és erdészeti főiskolát Selmeczbányáról elvigyék...” A régi szép emlékek*) ma is ellenségévé tesznek ennek a mozgalomnak...”

„Nemrégiben olvastam e lap hasábjain a Tervek, töprengések című cikket... Attól tartok azonban, hogy e tervek csak tervek maradnak, mert hiszen e lap hasábjain *évek óta számtalan ilyen cikket olvastam már* és úgy látom, hogy a tervek elavasodnak, de ténynyé, valósággá egy sem vált belőlük... Selmeczbánya marad, elmarad, sőt hanyatlak... Teljesen érthetetlen előttem, hogy Selmeczbánya *15 év alatt (ezt 1911. elején írták! Szerző)* mért nem tudta megvalósítani a németi-selmeczbányai szélesvágányú vasutat...”

„*Pár évvel ezelőtt* voltam Selmeczbányán, hosszú időre rá, hogy elhagytam a feledhetetlen diákévek után. Jól esett látnom a gyönyörű vidéket, de a város látása igazán elszomorított... Semmi nyoma a tizenkilencedik, huszadik század haladásának és a távozásom óta épült új szálló is a tizenhetedik század igényeinek megfelelően van létesítve... *Azóta még nagyobb figyelemmel olvasom a selmeczbányai ujságot, sajnos azonban, jóformán semmit sem olvasok belőle, amiből azt láthatnám, hogy a régi tervek csak egy hajszállal is közelednének a megvalósuláshoz.*”

Tehát egyáltalán nem áll az, hogy a háboru okozta volna a régi tervek megvalósítását. Vagy husz év óta száz meg száz terv merült fel és merült el.

Egyidőben már Selmeczbánya hivei fellélegzettek.

Zólogy Imre városi erdőmester a Selmeczbányai Hírlap 1912-ik évi 30. számában azt írja:

„Az idő óta, hogy a volt pénzügyminiszter és jelenlegi miniszterelnök (t. i. Lukács László) az országházban azt a kijelentést tette, hogy a kormány a főiskolának elvitelére még csak nem is gondol, s tekintettel a főiskolának folytonos fejlesztésére és építkezéseire, a lidércnyomás megszűnt s az egyes hiányok szanálására irányuló mozgalmak hatalmas arányokat öltöttek, melynek első és legnevezetesebb eredménye az u. n. Diákotthon létesítése.”

„A hatalmas, modern és 330.000 K költséggel előirányzott palota... még ez év őszén, vagy legkésőbb jövő év nyarán teljesen készen fog állani. 50 kiadó

*) Tehát itt is a régi szép emlékek, a tradíció! Könnyű annak, aki állandóan távol él Selmeczbányától, mint éppen „Vidéki” is!

szobával, modern berendezéssel, vízvezetékekkel, villanyvilágítással, közös éttermekkel és társalgószobákkal . . . gőzfürdővel. 100 hallgató részére 50 szoba lesz, teljes és kitűnő ellátással együtt havi 85 K-ért" . . . "a f. évi (1912!) törvényhatósági közgyűlés kimondotta, hogy a Metropol-szállót, a régi Kék szállót 60.000 K-ért megveszi, lebontatja és helyébe három hatalmas bérpalotát épít a lakáshiány megszüntetése végett, továbbá, hogy a Vigadó, az u. n. Alsó major helyébe egy szép, modern szállót és kávéházat épít, táncteremmel, állandó színházzal, úgy hogy az építkezések még az ősz folyamán megkezdődjenek . . ." "Megvette továbbá a város a Meleg patak melletti idegen területeket, ahol 450.000 K költséggel egy új vízvezeteki tavat létesít . . . A selmecz-hontnémeti vasut közigazgatási bejárását május hó 14-én (1912.) tartották meg és most már bizton reméljük, hogy annak építése még ez év őszén, vagy legkésőbb még a jövő év tavaszán megkezdődik . . . Megemlítem még, hogy a templomberendezési műintézet 200.000 K-ra előirányzott gyártelepét, valamint az ing- és fehérneműgyár 100.000 K-ás új gyárát ez év folyamán építik fel."

Mi lett mindezekből? A Diákotthon fel sem épült, a hatalmas bérpalotákról, vigadóról, színházról, fürdőről szó sincs még, az ing- és fehérneműgyár, valamint a templomberendezési műintézet felépült ugyan, de már meg is bukott, a vízvezeteki új tó nem létezik, pedig a vezeték már-már teljesen felmondta a szolgálatot, a selmecz-németi vasutat nem lehet finanszírozni.

Ezekre vonatkoznak Sztancsay fentidézett szavai az utolsó évek meghiusult alapításairól, az általa tervezett városfejlesztő részvénytársaság is osztozkodott ebben a sorsban.

Kisiblyére — ahová tudvalevőleg tavasztól őszig majdnem nap-nap után járnak ki a tanáraink és hallgatóink egyaránt — gyalogutat ígért a város. Körülbelül 10 évvel ezelőtt egy ünnepélyes bejárason hangzott el az az ígélet, hogy egy — legkésőbb két — év múlva „lakkcipőben járhatunk ki Kisiblyére". Ma pedig még mindig ott tartunk, hogy csizmában is kín az odajárás a feneketlen kátyuk miatt és fegyver nélkül nem ajánlatos a sétálás arra felé, mert szerte csatangolnak a majorosok kutyái.

A fenti tervezetések közül már előbb rámutattam a németi-selmeczi vasut nehézségeire, amely már 23 éve vajudik. A selmecz-garamberzenczei vonalnak normálisra való átépítését kizártnak tartom. Ha elő lehet teremteni a kellő pénzt, akkor azt a németi vonalra kell felhasználni, mert az a fontosabb, ha pedig ez kiépül, akkor a garamberzenczeinek oly csekély lesz a forgalma, hogy az átépítés szóba sem kerülhet.

A vízvezeték, a vígadó, színház, fürdő mind égetően szükségesek, de ezek mind oly befektetések, amelyek óriási költségeket nyelnének el, (különösen a háboru után!) de amelyekből csak nagyon csekély jövedelem várható; közismertek azok a nehézségek, amikkel kis városok fürdői, színházai és vígadói küzdenek, a vízvezetéknek csak a tava *Zólogy* adatai szerint közel félmilliót követel — régi bérekkel számítva —, mennyit nyelne el még a vízvezeték, amely ma oly állapotban van, hogy nem „fejlesztteni“, hanem teljesen újjáalakítani kell.*)

A főiskolai hallgatóság számára tervezett internátus is óriási összegeket követelne és az első kísérletnek teljes fiaskója után nincs remény arra, hogy a magántőkét az ily felette kétes sikerű vállalkozásra rá lehessen bírni. Az 1912-ik évi vállalkozást köztudomás szerint a városnak — azóta elhunyt — nagyon agilis tisztviselője vezette, akinek tehát kettős érdeke volt az ügyben.

A vállalkozás sikerének kétes volta mellett azonban még annak célirányosságát is nagyon kétségbe kell vonnunk.

Hiszen ez nem olyan internátus lesz, amilyent pl. egyes előkelő intézeteink ma is fentartanak, ahol nagyszámu tanári kar felügyelete alatt áll a bennlakó fiatalság és gondoskodás történik arról is, hogy ne csak tudományban, hanem — hogy ugy fejezzem ki magamat — lelki és testi műveltségben gyarapodhassék a hallgató, tanulja meg a jó modort és a társadalmi fellépést is, ami a mai világban egyrészt az egyén érvényesülésének, de másrészt a szak tekintélyének is igen fontos eszköze.

A selmeczbányai internátus nem is internátus lenne, hanem „hótel garni“, amely éppen csak lakást és étkezőhelyiséget nyújt!

A hallgatóság köréből nyert értesülesem szerint ma az elfogadható diáklakások száma 2—300-ra tehető. Jelenleg — békeidőt véve alapul — van a főiskolának 6—700 hallgatója, a tervbe vett műegyetem hallgatóit egyik szakértő 1500-ra becsülte; tehát

*) A fenti terv egyébiránt hosszú vajudás után ismét el lett vetve, most a bacsófalusi tó felhasználása került szóba, amelyből azonban a város csak évi egyszázezer m³ vizet kaphatna. Értesülesem szerint részben nyitott vezeték van tervbe véve, ami közegészségi szempontból aggályos, de még így is 2¹/₂ millió koronáról szól az előirányzat.

a mostani létszámnak még a fele sem helyezhető el megfelelő lakásokban, mi lesz, ha tényleg felszaporodnának 1500-ra?

A hallgatóságnak több mint felét, esetleg 70—80%-át kellene az internátusokba utalni.

Katonai fegyelem alatt a főiskola hallgatóit nem lehet tartani, másnemű megfelelő felügyelet nem biztosítható! Méltóztassék megkérdezni az internátusokkal foglalkozó tanárokat, mi a véleményük ily nagyszámu serdülő fiatal embernek kaszárnyaszerű épületekbe való összezsufolásáról! El sem lehet képzelni az erkölcsre veszélyesebb megoldását a lakáskérdésnek!

Az ily „internátus“ nem alkalmas arra, hogy a fiatal ember megtanulhassa a társadalmi fellépést, a jó modort. Minden kisvárosi felsőbbfoku tanintézetnek az az átká, hogy bizonyos eldurvulást érlel a fiatalságban és hogy e tekintetben milyen kiváló rontó vagy nevelő hatással van a környezet, azt mutatja, hogy a mi fiatalságunk, amely a selmeczi kurtakorcsmákban (más nincs is!) akárhányszor nem éppen szalonképes alakban mutatkozik be, milyen illedelmes és tisztességes viselkedést tud mutatni, ha pl. egy nagy város előkelő vendéglőjébe lép be. És, ugyebár, kívánatos nagyon, hogy ez utóbbi viselkedése legyen a szokott és a duhajkodás a kivétel, amivel utóvégre a fiatal ember néha tartozik a saját fiatalságának.

Az internátusok mellett nem oldanak meg egyáltalán a tanárok elhelyezésének kérdését, akik nagyobb részben ma sincsenek megelégedve lakásaikkal, de az új műegyetem új tanárai még kevésbé fognak megfelelő helyet kapni. Ugy gondolom, senki sem fogja fenhéjázásnak mondani azt, hogy az egyetemi tanár állását kiváltságosnak, mondhatnám eszményinek tartom és ezért az egyetemi tanár jogosan léphet fel — tekintet nélkül az anyagi viszonyaira — nagyobb igényekkel.

*

Tegyük fel, hogy a város közönsége tényleg elvállalja azt a nyomasztó adósságot, amit a tervek keresztülvitele a városra róna és sikerül mindazt megvalósítani, amit a város tervbe vett! Mit értünk el ezzel? *Semmi egyebet, mint azt, amit ma már minden vidéki város nyújt és ami éppen Selmeczbánya nagy elmaradottsága miatt hiányzik itt.*

Ha összehasonlítjuk azt, amit Selmezbánya *megigér*, avval, amit Kassa *már ma is nyújt*,*) akkor elenyésző csekélységgé válik mindaz, ami a selmezbányaiak szemében a várost műegyetemi várossá tenné.

Csak éppen a szórakozás és a testi tisztaság, a közegészség terén jutnánk kedvezőbb helyzetbe, de a főiskola éppen a legkomolyabb munkája terén egy lépéssel sem jutna előbbre.

*Nem kapjuk meg a gyakorlati erdőgazdasággal való könnyebb érintkezést, mert a németi vasút ebben semmit sem segít, nem kapjuk meg a rokon tudományos intézetekkel való szorosabb összeköttetés lehetőségét, mert az új vasút csak egy-két órával rövidítené meg az utat Budapestre, mivel csakis viczinális vonalat kaphatunk.**)*

Nem kapjuk meg a módot arra, hogy főiskolánk tanárai tovább képezhessék magukat és fentarthassák az állandó érintkezést más egyetemek illetőleg főiskolák tanáraival, ami tudvalevőleg az egyénre mindig kiválóan serkentőleg és termékenyítőleg hat és nem kapjuk meg a lehetőségét annak, hogy a fiatalságunkat állandó szemléltető oktatás és sűrű gyakorlati példaadás révén, kereskedelmi és ipari irányban oktassuk és a gyakorlati érzéküket fejlesszük, ami pedig a mai világban a technikusnak elsőrangu kelléke.

*Az erdőgazdaság megfelelő gyakorlati oktatása Selmezbányán teljesen lehetetlenség. A főiskola erdőbirtokkal nem rendelkezik,***) a kincstári erdők nagyon is félreesnek és kedvezőtlen fekvésük miatt csak kevéssé hasznosíthatók a gyakorlati oktatás szempontjából. A város erdejének pedig — eltekintve a szintén kedvezőtlen fekvésétől — ebből a célból nem sok hasznát vehetjük, mert nem szabad a fiatalságunk elé mintaképnek a régi vállalkozói uton kezelt erdőt állítanunk, mivel a jövő erdőgazdasága csakis a házilagós kezelés lehet; ezt pedig Selmezbánya nem hozhatja be, amint azt nemrég az Erdészeti Lapokban folytatott vita alkalomával kimutatta a város erdőmestere.*

*) L. a műegyetemi nagybizottság memorandumát!

**) A város országgyűlési képviselője nem régen gondos számadatokkal kimutatta, hogy soha Selmezbánya fővonalba nem kapcsolható be, megzárólva ezirányban a szerény magam és Haidegger Ernő részéről felvetett eszméket!

***) A kisiblyei u. n. tanulmányerdő még csak megközelítőleg sem felelhet meg az igényeknek.

A bányászati, illetve kohászati szakra vonatkozólag utalok a szakosztály memorandumára és a selmeczbányai bányászat válságos helyzetére.

Selmeczbányán a legjobb esetben is csak elméletet lehet tanítani, ez pedig úgy az erdészetnél, mint a bányászatnál és kohászatnál csak félmunka és az elmaradt képzettséget a gyakorlat csak részben és súlyos veszteséggel adhatja meg. Ennek átkát sinyli ma is az erdőgazdaságunk.

Ezekből látható, hogy *Selmeczbánya még akkor sem felelhetne meg nemcsak mint a műegyetem, hanem mint a főiskola székhelye sem, ha sikerülne mindezt megvalósítania, amit tervezett.*

Ez a megvalósítás azonban nagyon is kétséges, mert oly súlyos anyagi áldozatot követel, amit a város nem bír előteremteni, mert — amint a már többször említett városi közgyűlés határozataiból kivehető — a város e tekintetben válságos circulus vitiosus-ba jutott.

A tervek csak akkor valósíthatók meg, ha a főiskola ittmaradását előre garantálják, az ittmaradást pedig garantálni még akkor sem lehet, ha a város terveit mind keresztülviszi, mert a színház, a fürdő és a vigadó, valamint a zsákutczába futó vicinális eltűnő csekélység ahhoz képest, amit műegyetemi város-tól követelnünk kell!

Miképen akarja elérni a város az oly garanciát, amely nézete szerint a szükséges és kétségen kívül igen nagy vállalkozói tőkét a városba csalogathatná! Hiszen a múltban már egynéhányszor „joggal elejtettnek“ vélték a főiskola elvitelének eszméjét és az mindig annál nagyobb erővel támadott fel, minél jobban temették azt el!

Nézzük még a város két legsúlyosabbnak odaállított érvét, a „legnagyobb nemzetpolitikai hibát“ és „a város megsemmisülését!“

A város nézete szerint a nemzeti eszme követeli azt, hogy a főiskola itt maradjon. Ezzel szemben *Herrmann Miksa* azt mondja: A „nemzeti kultúra nevében is“ el kell vinni a főiskolát!

Azt hiszem, nincs magyar ember, aki ne vallaná azt, hogy a különleges viszonyaink között még a tisztán tudományos kérdéseknél is a legnagyobb figyelmet kell szentelni a kérdés nemzetpolitikai vonatkozásainak.

Ebből a szempontból megítélve, feltétlenül elleneznünk kell a város álláspontját és *éppen a nemzetpolitikai magasabb szempontból követelnünk kell a főiskolának Selmezbányáról Kassára való áthelyezését.*

Azt mondja ugyanis a közgyűlés: „Ha a főiskolát elvinnék, Selmezbánya megszűnnék a magyarság védőbástyája lenni és *főfészke* volna mindazoknak a nemzetiségi mozgalmaknak, amelyeknek a magyarság elnyomása a célja!”

Ezt csak kétféleképpen lehet érteni! Vagy úgy, hogy amelyik nemzetiséglakta vidéken fekvő városnak nincs főiskolája, az eo ipso a nemzetiségi mozgalom főfészke, vagy pedig úgy, hogy Selmezbányán csak a főiskola tartja a magyarságban a lelket! Az első nem áll, maradna csak a második értelmezés!

A magyarság szempontjából ugyebár elsőrendű országos érdek, hogy minden egyes *erdő-, bánya- és kohómérnök* — akiknek legnagyobb része egész életét nemzetiséglakta vidéken fogja tölteni — *mint a magyar állameszme rajongó apostola kerüljön ki a főiskoláról.* Erre pedig a legjobb biztosíték az, hogyha *a fiatal szaktársainkat éppen a főiskolai tanulmányok idején, amikor lelkük legfogékonyabb, oly környezetben neveljük, amelyben izzó forrósággal, lobogó lánggal ég a magyar eszme!*

Ebből a szempontból Rákóczi városáé, Kassáé, az elsőség és az mindörökké óriási előnyben lesz e tekintetben Selmezbányával szemben! Kassáról köztudomású, hogy ott ősi hagyomány a magyarság inkarnációja, a kurucz világ! Evvel szemben Selmezbánya rögtön „a nemzetellenes mozgalom *főfészke* lenne, ha elvinnék a főiskolát.“*)

Képzeljük magunkat annak a nemzetiségi eredetű ifjunak a helyzetébe, aki — esetleg már kissé elfogultan, mert talán nemzetiségi iskolából került ki — eljön a főiskolára. *Mily más fogalma lesz annak a magyar lélek és a magyar eszme propagatív erejéről, a magyarság hatalmáról, ha egy nemzeti lelkesedéstől, kurucz tradíciótól izzó városban tölti el négy évét, egy virágzó, nagy magyar városban; mintha hanyatló, kis városba kerül, ahol meggyőződhetik arról, hogy még a város képviselőtestülete sem bizik a*

*) Nem én állítom ezt, a közgyűlés állapította meg!

város és vidék magyar voltában és ahol azt a meggyőződést hallja, hogy csak a főiskola diáksága tartja a lelket a magyarságban!*)

Aligha tévedek abban a meggyőződésemben, hogy éppen ez az utóbbi körülmény bátorította volt fel a fiatalságnak egy töredékét már ismételten arra, hogy az ifjuság kebelében próbálkozzék nemzeti-ségi mozgalmakkal! Nincs annál nagyobb veszedelem, mintha a nemzetiségileg elfogult ifjuság titkos támogatást kaphat a lakosság részéről. *Ne a főiskola ifjuságától követeljük, hogy magyarosítsa meg a várost, hanem ellenkezőleg, a környezet magyarsága, lelkesedése ellenállhatatlanul ragadja magával az idegen nemzetiséget is! Csak ezen az uton biztosíthatjuk a magyarság számának rohamos növekedését és ez seholy sem fontosabb, mint éppen a végeken működő erdőgazdaság, a bányászat és kohászat körében!*

Hogy a főiskola elvitele „kiszámíthatatlan veszedelmet jelent magára a magyar nemzeti államra“, *arról szó sem lehet!*

Selmeczbánya ma kis vidéki város, amelynek befolyása — elszigeteltsége miatt — nem ér túl a saját birtokának határain. Tegyük fel a legrosszabb esetet. Ha tényleg befészkel magát ide a pánszlávizmus, akkor bizonyos fokig veszélybe jut egy kis város magyar érzése, de a „Magyar Állam“ létét ez legkisebb mértékben sem érintené és a *Magyar Államnak mindig lesz annyi ereje és akarata, hogy a selmeczbányai még meg sem született pánszlávizmust a főiskola segítsége nélkül is csirájában elfojtsa.* Nem akarok ugyan vitába szállani a város közgyűlésével, de én nem észleltem semmi olyant Selmeczbányán és vidékén, ami a tanács aggodalmaint igazolná és bizonyára csak a főiskola elvesztésének gondjaiból fakadt a nemzetiségi kérdés sötét festése, valamint bizom abban, hogy a *hazafias tanács meg fogja tudni védeni mindig Selmeczbánya magyar jellegét nélkülünk is.*

Még hátra marad a „város megsemmisülése“ a főiskola elvitele után! Nem akarom lekicsinyelni a városnak a főiskola elviteléből eredő veszteségét, de a „megsemmisülést“ mégis nagyhangu frázisnak kell mondanom, amelynek alapja nincsen. Bizonyos, hogy erkölcsileg veszít a város, mert elveszíti a műegyetemi város nimbuszát és talán a házassági statisztikája is kedvezőtlenebbre fordul.

**) Ismét hangsúlyozom, nem én festem ezt a képet, a közgyűlés rajzolta le így!

Anyagilag azonban előnyére fog válni, mert — amint a közgyűlés is megállapítja — semmi sem rosszabb ebből a szempontból, mint a kétes bizonytalanság. A főiskola elvitelére való törekvés korántsem egyes tanároknak a „fészkelődése“, ahogyan a városban ezt kedves szóval jellemezni szokták, *hanem a könyörtelen valóság által felszínre vetett kérdés, amelynek gyökerei az erdőgazdaság, a bányászat és kohászat legmélyebb rétegéig lenyulnak. Ezt a mozgalmat lehet — politikai úton — elodázní, de megszüntetni sohasem!* Már pedig ebből származik az a bizonytalanság, a vállalkozói tőke tartózkodása, a gazdasági élet pangása, amiről a város is panaszkodik. Ha megoldják a kérdést és elengedik a főiskolát, tiszta helyzetet teremtenek és akkor helyre fog állani az egyensúly és Selmezbánya megindulhat az új irányban, biztosítva a létét. Ebben mindnyájan nagyon szívesen fogjuk támogatni, amint eddig is minden illetékes tényező hangoztatta azt, hogy a várost kárpótolni kell.

Arra pedig a legkedvezőbb alkalom most van, a magyar hadsereg fejlesztésével és a háború által felszínre vetett egyéb kérdések megoldásával kapcsolatban.

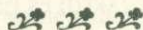
A magyar hadsereget, különösen pedig a magyar tüzérséget nagy mértékben fejleszteni kell, azt mutatják a háború tapasztalatai és azt hiszem senki sem ringatja magát abban a hiu reményben, hogy a háború befejezése után csökkenthetjük a fegyveres erőnket, ellenkezőleg, nagyobbra kell növelnünk a hadsereget, amint valaha volt. Ez magyar katonai, különösen tüzérségi iskolákat követel és ugyilátszik, evvel van kapcsolatban az a hír, ami legutóbb elterjedt volt, hogy Selmezbányának honvédtüzérségi iskolát szántak, evvel együtt nagyobb katonai helyőrséget és pedig magyar hegyi tüzérséget.*) Szóba kerültek emellett egyéb katonai jóléti intézmények, amilyenekre nagy számban feltétlenül szükség lesz, mert hiszen az államnak gondoskodnia kell azokról, akik a háborúban testileg vagy lelkileg tönkrementek, a vak, a béna és a félkezű hősookról, az özvegyekről és árvákról és pedig nem egyszerűen nyugvagy kegydíj fizetésével, hanem foglalkoztatással, biztos — habár szerény — existenczia megadásával. Szükség lesz katonai jóléti

*) Ennek a hatalmas magyar honvédségnek segítségével a város bátran szembeszállhat a „cseh-tót veszedelemmel“.

intézményekre, rokkantak, testi és lelki betegek üdülő és foglalkoztató telepeire, árvaházakra, szanatoriumokra stb.

Ily intézményeket kell szereznie a városnak a főiskoláért cserébe, különösen pl. a már említett tüzérségi iskola katonai helyőrséggel kapcsolatban elég jól pótolná a főiskolát, emellett nagyobb kiadásokat nem ró a városra, mert azon a réven, hogy az elvitt főiskola helyett kapja kárpótlásul, bizton számíthat a város arra, hogy az állam részéről bő támogatásban fog részesedni. Ezekre a célokra rendelkezésre fognak állani a főiskolai paloták, a kísérleti állomások épületei, sőt valószínűleg a ma még a bányászatnak szolgáló épületek is, mert az évek hosszú sora óta milliós deficizzel küzdő bányászat itt aligha lesz fenttartható akkor, amikor a napszámok óriási nagyok és sokkal jobban jövedelmező üzemekben is hiány lesz a munkás kezekben.

A város tehát aránylag könnyen és nagyobb költség nélkül szerezhethet oly intézményeket, amelyek egy része állandóan, más része évtizedeken keresztül biztosítva lesz számára. Ezen a réven megkapja létezésének biztos alapjait és azonkívül mint érdekes, régi város, szép vidékével, számíthat — megfelelő szervezés után — megszabásu idegenforgalomra. *Sokkal észszerűbb, reálisabb, ha a város számot vet azzal, hogy hazafias kötelessége, hogy az ország érdekében egy kissé fékezze meg a saját érdekeinek kielégítését és jobb, ha nem hajszol elérhetetlen ábrándképeket, hanem megmarad a reális számítás alapján, viszont pedig nem akadályozza meg a magyar erdőgazdaság, a bányászat és kohászat fejlődését azzal, hogy ezeknek alapvető intézeteit oly székhelyre kényszeríti, amely miatt már eddig is súlyos hátrányt szenvedett mindhárom szak; a jövőben pedig a mind nehezebb és nehezebbé váló helyzet és az azzal szemben mind súlyosabbá váló kötelességek miatt egyenesen válságba sodorná ezeket az országos érdekű termelési ágakat.*

A tudományos kutatások módszereiről.

Hozzászólás Károlyi Árpád hasonló tárgyú felolvasásához.

Irta: Rónai György, m. kir. erdőmérnök.

Végtelenül sajnálom, hogy egyéb elfoglaltságom miatt a legutóbbi erdészeti közgyűlésen meg nem jelenhettem és Károlyi erdőigazgató urnak felolvasását végig nem hallgathattam. Mert akkor az erdészeti tudománynak ott méltatlanul megtépzott reputációja érdekében melegiben felemeltem volna szavamat, védelmembe véve mindazokat a tudományos megállapodásokat, melyekkel az erdészet hirneves nagyjai megbecsülhetetlen munka és fáradság árán eddig megajándékoztak bennünket és amely megállapítások erdészeti ismereteink jelenlegi alapját képezik.

A módot és jogcímet ehhez — személyem aposztrofálásától eltekintve — megadja nekem az a körülmény is, hogy eddigi irodalmi működésem alatt nem egyszer terjeszkedtem ki már az erdészeti kutatások módszereinek ismertetésére.*)

Felszólalásom körülbelül a következő lett volna és kérem mindazokat, akik Károlyi felolvasását végighallgatták és akiknek az erdészeti ismeretek tudományos értékébe vetett hite megingott volna, olvassák végig soraimat.

Körülbelül tíz éve annak, hogy az erdészeti tudományok ingatagsággal vádolt alapját és reputációját hosszabb irodalmi vitában a fák növekedési törvényére vonatkozóan felállított *jogosulatlan* és *hamis* hipotézis ellenében igyekeztem megvédeni. A most elhangzott felolvasás után éppen az ellenkező feladat előtt állok, mert a tudományos kutatásokban a hipotézisnek általánosan elismert jogosultságát kell vitatnom Károlyival szemben, aki szerint „nincs még oly, az alkalmazott biológiára alapított tudomány, mely összes lényeges és specifikus részeiben annyira *kizárólag a fikciókra* lenne alapítva, mint éppen az erdészeti tudományok, melyeket joggal nevezhetünk a *fikciók tudományának*” és aki szerint „a

*) Lásd Rónai: „Néhány szó a fák növekedési törvényéről stb.“, Erd. Kisérl. 1910. évf. 1—2. szám; „A likavai erdőlési kísérletek eddigi eredményei“, melléklet, az Erd. Kisérl. 1914. évi 3. füzethez; „A Fekete-féle görbék általános jelentősége stb.“, Erd. Kisérl. 1917. évi 1—2. szám és „A valószínűségi törvény okairól“ Erd. Kisérl. 1917. évi 3—4. szám.

természetes méretvariációkkal statisztikailag egyenértékű szám-csoportokon kívül" „minden egyéb csak fikció és alkalmatlan tudományos vagy gazdasági ténykedésekre“.

Valóban nem okozna nagy fáradságot részletesen is kimutatni, hogy Károlynak ezek a szavai mértéken felül túlzottak.

Előrebocsátom, hogy a tudományos módszerek ismertetői és az idevonatkozó filozófiai munkák fikciók alatt a hamis feltevéseket, a jogosulatlan és *tudatosan nem való* hipotéziseket értik. Károlyi, úgy látszik, csak ilyeneket ismer, mert általában fikciókról beszél még ott is, ahol, hitem szerint, hipotézisekre gondol és *siker*es fikzióról beszél, pedig ez önmagában véve ellentmondás.

Ez az ő eljárása, amelylyel a hipotézisekkel is dolgozó erdészeti tudományokat *a fikciók* tudományának nevezi, *teljesen túlzott álláspont*, mely a legnagyobb kétséget öntheti azokba, akiknek nem volt módjuk a tudományos kutatások módszereiről s a tudományos ismeretek lényegéről és biztossági fokáról filozófiai tanulmányokba mélyedni.

Szerencsére, a módszer leszólásával magát a tudományt diszkreditálni nem lehet, mert ez a tudomány — mint kutató tudósaink megállapodásai — *megvan*, tételei gyakorlati használatnak örvendenek, tekintet nélkül arra, hogy milyen módszernek köszönik eredetüket.

Nem a *módszer* teszi a tudományt; mert ha áll is az, hogy hipotézisek révén jutottunk tételeink nagy részéhez, e tételek összességéből álló tudomány korántsem a hipotézisek vagy — mégkevésbé a *fikciók* tudománya.

Ha én is erre a túlzott álláspontra helyezkednék, már eleve megtámadhatnám azokat a tételeket, amelyeket Károlyi uttörőnek vélt lelkesedésében az egyedül üdvözítő Gauss-féle harang-görbékkel akar napvilágra hozni.

Hiszen, ha a föltevéseknek szükségességét és jogosultságát tagadjuk, még inkább tagadnunk kell a Gauss-féle valószínűségi számítás jogosultságát. Mert amint azt Károlyi előadása folyamán levezette: a Gauss-féle ideális görbe két olyan hipotézisből indul ki, amelyeknek helyessége előre is kétségbe vonható.

Az első az, hogy feltételezzük,⁶ hogy az eredményt szülő növekvési tényezők mindenike egyenlő mértékben mozditja elő

vagy hátráltatja a növést. Előre is megállapíthatjuk ugyebár, hogy ez egy *valóságos fikció*. Főleg ennek tulajdonítható, hogy a szabad természetben a Gauss-féle ideális görbék sehol föl nem találhatók. A természetben föllépő harang-görbék ferdeségének okát ide kell visszavezetni. *Kapteyn biológiai értelmezése* ebből a szempontból hitem szerint korántsem kielégítő. E tekintetben a létért való küzdelemnek is lényeges szerepe van.

A második sokkal *veszedelmesebb fikció* a harang-görbék gyakorlati alkalmazásában az, hogy feltesszük, mintha az egynemű csoportok keletkezésében a ható okok száma és összetétele *az ugynevezett tenyészteti tényezők* mindenütt és minden csoportban *azonosok* lennének, hogy ezáltal a legnépesebb csoportból empirikus uton megállapított harang-görbe bármely más csoport vagy populáció megoszlására felhasználható legyen. Ugyebár, nem szorul bővebb magyarázatra, hogy ez *nem így van*. Éppen ezért még az egy fajhoz tartozó egynemű csoportokban sem teljesen egyenlő a megoszlás módja.

Ime tehát Károlynak a fikciókat elítélő felfogásából kiindulva, a Gauss-féle valószínűségi görbének sem tudományos, sem gyakorlati értéke nem volna. Sőt tovább megyek. Mivel Károlyi szerint az erdőbecslés tan módszerei és képletei *mind fiktív alapon állnak*, kérdem, vajjon azért, mert fikciós eljárásainkkal Károlyi felfogása szerint a *teljes valóságot* megállapítani sohasem tudjuk, szabad-e ebből azt a következtetést vonnunk, hogy az a legjobb erdőbecslési mód, amely egyáltalában nem törekszik a fatömeg megállapítására. Ugyebár, ezt a konkluziót levonnunk nem lehet, de nem is szabad.

Kérdem már most, mi jogon kívánhat Károlyi nagyobb létjogosultságot a valószínűségi görbe használatával a hibahatárok és megengedhető eltérések megállapítására is kiterjeszkedő fatömeg-megállapításnak, mint alapvető eljárásainknak? Hiszen, ha nincs módomban fatömegmeghatározásaimnak, a *valóságos* fatömeggel történő összehasonlítása révén, a *valóságos* eltéréseket megállapítani, ha *fiktív* az a fatömeg, amelyhez meghatározásaimat mérem, nemde *fiktív* marad az eltérések szabályosságából vont minden következtetésem. Minek akar tehát Károlyi a résznek nagyobb igazságot és valódiságot tulajdonítani, mint az egésznek? A harang-görbe volna az a szentelt víz, amelyből erénynyé válik az eredeti

bűn? Ez a görbe is csak egy empirikus görbe, amelyet *tömeges megfigyelések alapján a folytonosság elvének feltételezésével, a kapott pontok között és azok eltéréseit kiegyenlítve grafikus uton legjobb belátásunk szerint kell szerkeszteniünk*. Matematikai képletet az ideális Gauss-féle görbétől lényegesen eltérő, ferdegörbékre alkalmazni nem lehet. Éppen ezért ezeknek a harang-görbéknek nagyobb létjogosultságot tulajdonítani, mint az ugyanilyen módon készülő és egyéb törvényszerűségeket kifejező görbéinknek a legnagyobb *elfogultság lenne*. Hangsúlyozni kívánom tehát, hogy az élő természetben az egynemű csoportok egyedeinek megszólását feltüntető Gauss-féle harang-görbének éppen úgy a *statisztikai indukció* képezi az alapját, mint az erdészeti irodalomban ismeretes egyéb törvényszerűségeket kifejező görbéknek.*) Károlyi, úgy látszik, erről a statisztikai indukcióról és ennek a természeti kutatásokban való szerepéről tudni sem akar.

Hitem és meggyőződéseim szerint a valószínűségi görbéknek s az ezekkel történő megállapításoknak nagyobb hitelt adni nem szabad, mint amit tényleg kifejeznek: *csak valószínűséget*.

Ugyanez még fokozottabb mértékben áll azokra a standard-eltérés, variáció, hibaértékekre, amelyeket a Gauss-féle görbével kapcsolatosan megállapíthatunk. Hiszen a természetben fellépő ferde görbékből ezeket az értékeket matematikai uton megállapítani úgy sem lehet, az empirikus uton szerkesztett görbékről az *egyéni megítélés* alapján való meghatározás a szubjektív önkénynek tág teret nyit.

A hibahatár, illetve a *hibaérték*nek a valószínűségi görbe alapján való megállapítása különben is a tudomány és eszközeink mai fejlettsége mellett *teljesen jogosulatlan*. A Gauss-féle törvénynek ugyanis csak az *esetleges* hibák tehetnek eleget. A *rendszeres* hibák, amelyek pl. a mérőeszköz hibás voltából, vagy helytelen használatából eredhetnek, a Gauss-féle törvénytől *egészen függetlenek*.**)

*) L. Rónai: „Néhány szó a fák növekedési törvényéről stb.” Erd. Kisér. 1910. évf. 1., 2. sz.

**) L. Poincaré: Tudomány és feltevés. Budapest, 1908. 184. old.

Mínthogy pedig sohasem lehetünk biztosak abban, hogy föl-
vételeinkből az összes rendszeres hibák ki vannak küszöbölve, éppen
azért az esetleges hibákra épített Gauss-féle hibaérték *valódi fikció*.

Valóban veszedelmes térre térnénk, ha a Gauss-féle harang-
görbében látnók erdőbecslési eljárásaink pontosságának *netovább-
ját*. Távol áll tőlem ezzel a biometriának, mint tudományos kutatási
módszernek értékét kétségbe vonni. Talán máshol és más alkalom-
mal kellő tér nyílik arra, hogy ennek a módszernek egyéb törvény-
szerűségeken nyugvó erdőbecslési eljárásainkhoz viszonyított érté-
két és korlátolt alkalmazhatóságát részletesen kimutathatom.

Az a kép, amit Károlyi egyéb eljárásaink és tudományos meg-
állapodásaink lekicsinylésével a biometriáról elének tár, jogosulat-
lanul lelkes színekkel van kifestve. Az érem másik oldala Károlyi
előadásában csak egyszer csillant felénk. Ott, amikor a szóban-
forgó eljárással végezhető tömegbecslés pontosságáról beszélve,
a következőket mondja: „Lehet, hogy egy valamelyik próbatere-
nek nem kapom meg a valódi tömegtartalmát, mert *ép azon a
darab* termőhelyen tulsúlyban lesznek a plusz- vagy minusz-
variánsok, de az *összes* próbaterek és az egész kérdéses próba-
terület tömegtartalmát és összes tömeg- stb. variánsainak előfordu-
lásai számát mindenesetre tetszés szerinti pontossággal és számba-
vehető hibahatárokkal állapíthatom meg, ami gyakorlati szempont-
ból nagy előny“. „Olyanok az ilyen tömegtáblák, mint az élet-
biztosító társaságok halandósági táblázatai, melyek szintén analóg
módon, a valószínűségi számítás törvényei szerint állíttatnak össze.“

Nos, itt tűnik ki az egész valószínűségi számítás labilis alapja.
Mit használ az, ha tudom, hogy a pénzdarab többszöri feldobása
után körülbelül annyszor lesz fej, mint ahányszor irás, ha nem
tudom megmondani, hogy egy bekövetkező dobásnál irás lesz-e,
vagy fej? Mivel választani kényszerítve vagyok, az összes eshető-
ségek valószínűségének ismeretével mint sem érek.

Igen, azt mondhatná erre valaki, hogy a valószínűségi eljárást
egy egyedre alkalmazni nem lehet, mert ez csak az egyedek
csoportjára érvényes.

Ámde a csoportok alakulása korántsem egyöntetű! Minél
kevésbé egyszerű az okcsoport, az eredménycsoport annál inkább
mágán hordja a változatosság karakterét. Hogy erdészeti példánál

maradjak, amint változik a termőhelyek jósága, változik az okcsoportok alakulása is és ezzel együtt változik természetesen a plusz- és minuszvariánsok csoportosulása, az átlagos érték nagysága, a Gauss-féle harang-görbe alakja is. Mit ér az nekem, ha az előfordulható összes okok hatásaiból levezetett „ideális görbét” ismerem, ha a térbelileg korlátolt számú okcsoportok alakulása számtalan egymástól és az ideálistól eltérő változatot tüntethet fel.

Az, hogy az összes próbaterek plusz- és minusz-eltérései végeredményben *kiegyenlítik egymást* s az egész terület-komplexum fatömegét kellő pontossággal kapom, korántsem írható az eljárás javára, mert a nagy számok törvényében rejlő szabály bármely más, korlátolt pontosságú becslési eljárásnál is érvényesül*) s ez korántsem *kizárólagos privilégiuma* a valószínűségi görbével való bármiféle becslési eljárásnak.

Hogy az életbiztosító társaságok „olyan biztossággal és üzletileg olyan egyenletes eredménnyel dolgoznak, mint bármely más emberi vállalat”, annak nem éppen csak a valószínűségi görbe föltétlen érvényesülése az oka. Az életkor elhalási valószínűségét ugyanis a biztosító társaságok az összes beteg és egészséges egyének bevonásával állapítják meg, ámde biztosításra csak olyan egyéneket fogadnak el, akiknek egészségi állapotáról, hibátlan szervezetéről orvosi vizsgálat útján előbb meggyőződtek; a betegeseket, a szervi hibában szenvedőket, a Gauss-féle görbe *minusz-variánsait* tudva-levőleg *visszautasítják*.

Hogy a valószínűségi görbe a természetben micsoda előreláthatatlan torzalakokat adhat, elég, ha rámutatok Károlyi saját megfigyelésére, amely szerint a magasabb jegenyefenyő koreloszlási görbéje annyira eltért a rendes harang-görbétől, hogy a kétpupu teve hátához hasonlított, mert egy csucs helyett kettőt kapott. Ime tehát a szabad természetben a *tárgyi* valószínűség az *alanyi* valószínűségtől nem remélt eltéréseket mutathat.

Ami Károlyi felolvasásában leginkább meglepett és leginkább idegenszerű volt, az ez a két nyilatkozata: „Tévedés, hogy a formális logika módszerei alkalmasak volnának *tudományos igazságok* kikutatására s tévedés azt hinni, mintha az erdészeti tudomány

*) Lásd Fekete Zoltán: „A próbateres fatömegbecslési eljárások méltatása, összehasonlító kísérletek alapján”. Erd. Kísér. 1914. évf. 1—2. szám.

eddig is már nem alkalmazta volna teljes mértékben a klasszikus logika módszereit" és „Tényleg összes fogalmaink indukció útján jönnek létre, de nem egyszerre: generációk dolgoznak mindeniken és mégsem készülnek el velük“.

Itt — azt hiszem — Károlyi még saját álláspontján is tulmegy, hiszen eszerint mindazok a tudományos tételek, amelyeket a formális logika eddig teremtett, nem tudományos igazságok. Ezen a téren Károlyit akarva sem követhetem. A tudomány ugyebár megvan? Vajjon kidobjuk-e a gyereket azért, mert nem úgy született, ahogy képzelem, vagy azért, mert a baba rossz? Azt hiszem, a kutatás módszerének tökéletesítése, amit még követhetünk, semmi esetre se kívánhatja azt, hogy azokat a megállapodásokat, amiket eddig elfogadtunk, *igaztalanoknak* és *haszontalanoknak* deklaráljuk.

Hogy egymást megértsük, fel kell tennem a kérdést, mi tulajdonképen a tudomány? Mert úgy látszik, ebben is eltér Károlyi az általános filozófiai megállapodástól. Ha szavait jól értelmezem, olyasvalamit képzél benne, amelylyel valaha is *elkészülhetünk*.

Ez az egész világ, amelyben mozgunk és élünk, nem általunk lett, *tőlünk függetlenül van és kívülünk áll*. *Objektivitás* és *igazság* erről az egész világról a mi szempontunkból csak az lehet, hogy az, amiről magamnak érzéseim és tapasztalataim útján fogalmat alkottam, *ugyanaz* és *egyezik* azzal a tapasztalattal, amit mások saját érzéseikkel szereztek. Minthogy pedig érzeteinket másokkal csak *közölni*, de másokba *átültetni* nem tudjuk, azért *beszéd nélkül* *objektivitás nincs* is ezen a világon. Mert nem tudnám például, vajjon az az érzés, amit bennem például a vörös szín kelt, ugyanaz-e, mint amit másokban is kelt? A tudás lényege tehát nem egyéb, mint közösnek vélt érzéseink *egyező tapasztalata* és *objektív* tudás csak az, ami mindenkire nézve *ugyanaz*. A tudomány tehát, mint tapasztalataink összefoglalása, a tényeket úgy csoportosítja, mint ahogy a látszat őket egyesíti vagy elválasztja. A tudomány más szóval csak a *vonatkozások szisztémája*.*)

Ha tehát azt kérjük, mi a tudomány *objektív* értéke, akkor nem azt kell ez alatt érteni, hogy a tudomány megtanít a dolgok

*) Lásd ide vonatkozólag *Poincaré*: „A tudomány értéke“; *Emile Picard*: „Das Wissen der Gegenwart in Mathematik und Naturwissenschaft“ Leipzig und Berlin, 1913; *Mach*: „Die Mechanik“. Leipzig, 1904.

igazi természetét megismerni, hanem azt, hogy a dolgok igazi vonatkozásainak helyes megismerésére tanít.

Éppen ezért, amint Poincaré mondja: „amit a tudomány segítségével elérhetünk, soha sem maga a dolgok igazi lényege, ahogy azt a naiv dogmatikusok gondolják, csak azoknak egymáshoz való vonatkozása; ezeken a dolgokon kívül az ember számára nincsen megismerhető valóság.” Ha tehát egy tudományos teória vagy módszer másokkal ellentétben arra vállalkozik, hogy a tudományos igazságok keresésénél kizárólagos jogczimet szerezzen, úgy az már előre is elítélendő. Az igazi tudósok nem adnak egyetlen egy szabálynak sem föltétlen igazságot, mert jól tudják, hogy a tudományos igazság mindig eltér bizonyos tekintetben a nyers ténytől.

A módszerek tökéletesítésével megállapodásainkat legfőljbek csak tökéletesíthetjük és közelebb hozhatjuk a nyers tényekhez. Éppen ezért minden természeti törvényünk csak megközelíthető, csak valószínű értékkel bír. Igaz, hogy voltak és vannak talán tudományos tételeink, amelyek az idők folyamán eltűntek, de amint Poincaré mondja: „elméleteink egyike sem halt meg egészen, mindegyikből fentmaradt valami s ez a valami az, amit ki kell belőlük hámozni, mert ebben és csakis ebben rejlik az igazi valóság.

A tudomány ilyenformán maga is egy biológiai organikus jelenség. Fejlődését és haladását nem lehet egy város átalakításához hasonlítani, ahol régi épületeket kiméletlenül lebontunk, hogy újakat építsünk, hanem az életformák folytonos kialakulásához. És nem szabad azt hinni, hogy az elavult teóriák haszontalanok vagy terméketlenek.

Ha tehát a tudományos tételek kialakulását ezzel a szemmel nézzük, sokkal szabadabban és helyesebben ítéljük meg a napi-rendre kerülő tudományos mozgalmakat és irányzatokat, mint az, aki magát az eddigi megállapításoktól kiszakítva, az általa átélt időbeli befolyásoktól akadályozva, csak a pillanatnyi mozgalmat ismeri s annak pillanatnyi irányzatára esküszik.

Itt rá kell mutatnom arra a téves felfogásra is, amelylyel Károlyi a tudományos módozatokat bírálja s csak fejlődését tárgyalja. Kardinális tévedés azt hinni például, hogy az indukciós

módszerek technikája megkívánja az *egyetlen* ható okot, mert az ép úgy dolgozhatik az *összefoglalt okcsoportokkal*, mint bármely más módszer.

Tény, hogy a tudomány fejlődésében az indukciók tulzott és helytelen alkalmazása miatt visszahatáskép keletkezett oly irány, amely a kauzál törvény fogalmát a természeti kutatásokból kiszorítani látszott. *Kirchhoff* mechanikája például elveti az ok kutatását. Teóriája csak rövid kifejezője a megfigyelési tényeknek, éppen azért teóriáiban nem is lát *objektív* igazságot, hanem csak aszerint osztályozza őket, amint jobban, vagy kevésbé alkalmasak a megfigyelési *tények* kifejezésére.

Bármennyire helyes azonban ez az álláspont, mégis tagadhatatlan, hogy egy tudomány sem nélkülözheti az *okozati* összefüggés fogalmát, hiszen a praktikus élet minden rendszabálya erre támaszkodik.*)

Kérdés már most, hogy ha Károlyiénál jóval objektívebb szemmel nézzük a biometriának, mint kutatási módszernek lényegét, mit várhatunk annak erdészeti kutatásaink közben való *alkalmazásától*. A szerkesztőségtől rendelkezésemre bocsátott tér nem elég ahhoz, hogy ennek a kérdésnek tárgyalásába részletesen belemélyedjek. Legközelebb talán máshol rátérek erre. Annyit az eddigiek alapján máris mondhatok, hogy ha az erdőbecslés körébe vágó ismereteink eredetére és kutatási módszerére gondolunk, Károlyinak uttörői lelkesedésből eredő reménye, hitem szerint nagymértékben tulzott. Károlyinak az a vádja, hogy a biometrika alkalmazásában csak az erdészet maradt vissza, különben is minden alapot nélkülöz. Károlyit uttörőnek vélt lelkesedése ugylátszik visszatartotta attól, hogy az erdészeti kutatásoknál alkalmazott módszerekről beható tudomást szerezzen.

Kérem *Károlyit*, vegye kezébe *Schuberg*nek: „Aus deutschen Forsten“ czimű munkáit, vagy *Weise*, *Kunze*, *Wimmenauer* és többi régi erdészeti nagyjaink alapvető munkáit és meg vagyok győződve, hogy ő is be fogja látni, hogy a biometrikai módszerek alkalmazását illetőleg e módszer uttörői nálunk *elkéstek*. *Schuberg* munkáiban például már 1880-ban a jegenyefenyőállományok

*) Poincaré: „A tudomány értéke“.

vastagsági eloszlására nézve megtaláljuk a *Gauss*-féle harang-görbéket. Hogy nem terjeszkedett ki a standard, a variáció és hibaérték megállapítására, ez a tényen mit sem változtat, mert ezek ugyanis csak valószínű tételek s mert a tudomány helyes *ökonómiája szempontjából* más tételek megállapítását fontosabbnak és sürgösebbnek találta. De jogosulatlan *Károlyi* fenti vádja különösen a magyar erdészeti tudománnyal szemben, amely a biometriában rejlő tétel gyakorlati kihasználásában és kiépítésében már eddig is ugyancsak kivette részét s e téren vezető szerepet visz.

Hogy nem abban a *formában*, ahogy *Károlyi* szeretné, az a tényeken mit sem változtat. Ezek előtt szemet hunyni lehet opportunus, de nem igazság.

Szándékosan utoljára hagytam *Károlyi* felolvasásának azt a részét, amelyben az egykoru faállományokban föltalálható tömegegyenessel foglalkozik. Mivel *Károlyi* a tömegegyenes *lényegét, célját és hasznát* annak „nagy apparátussal“ történt fejtegetéseim ellenére teljesen *félreérti*, alkalmat fogok keresni magamnak arra, hogy egy szemléltető előadás alakjában részletesen ismertessem szaktársaim előtt ezt a nagy horderejű jelenséget. *Károlyi*val szemben most csak azt kívánom leszögezni, hogy a tömegegyenes *nem azonos a tömegtáblákkal* s azért nincs jogunk azt a tömegtáblából korlátlan terjedelemben szerkesztett tömegegyenessel összehasonlítani. *A tömegegyenes az idősebb, egynemű állományokban, a létért való küzdelemben egymás mellett felnőtt fák fatömegeit foglalja magában és csak olyan méretű fákra alkalmazható, aminők a kérdéses állományban tényleg feltalálhatók.* *Károlyi* a megoszlásra vonatkozó *Gauss*-görbékből már jól tudhatná, hogy egy állományban a középértéktől eltérő plusz- és minuszvariációk csak egy bizonyos határérték között mozognak. Honnan *tudjuk* azt és mi jogon *kívánjuk*, hogy egy állomány tömeggörbéje vagy tömegegyenese a 0 pontból induljon ki, mikor a valóság erre *sehol példát nem ad*, sőt *a tény egészen más*. Egy 30 cm-es átlagos vastagságú luczfenyőállományban például még 15 cm-es törzset is alig találunk, ennek köbtartalma csak nem lehet 0. Viszont a másik irányban is határt szab a természet rendje.

Ebből a felfogásból indulva ki, arra kérem *Károlyit*, dobja félre *Gauss*-féle görbéit, mert azok matematice a — végtelenből

indulnak ki és \dagger végtelenben végződnek, tehát *semmiképen sem fedik a valóságot.*

Téves Károlynak az az állítása is, hogy az *átlagfa fatömegén áthaladó tömegegyenesre nézve mindegy, akármilyen c pontból indul ki.* Annak idején bőven kitérek erre.

Most még csak hangsulyozni kívánom, hogy a tömegegyenesben rejlő tétel, amint azt annak idején matematikai uton is be fogom igazolni, *a priori feltételét képezi összes olyan faállomány-beclsési eljárásainknak,* amelyekben körlap alapján kiszámított átlagfákkal dolgozunk. Éppen azért a tömegegyenes létjogosultságát *tagadni* vagy *elutasítani* annyit tesz, mint *pálczát törni idevágó összes beclsési eljárásaink felett.*

Podhradszky András †

A magyar magánerdőtisztli kar egyik kimagasló alakját gyászoljuk.

Nemespodhragyi *Podhraszky* András, Fülöp szász-coburg-gothai herczeg nyugalmazott erdőigazgatója, a Ferencz-József-rend tisztikeresztjének, a szász herczegi Ernő-házirend középkeresztjének és két bolgár rendjelnek tulajdonosa, Gömör és Kishont vármegye bizottsági tagja, mult hó 19-én Jolsván, életének 79. évében, miután szolgálatadóját 53 éven át hűen szolgálta, elhunyt.

Podhradszky 1839. évi augusztus hó 13-án született Alsó-Fügeden, Abauj-Torna megyében. Tanulmányait Miskolczon, Késmárkon, Rozsnyón és Selmeczbányán végezte.

A herczegi uradalomnál való szolgálatát 1859. évben a vizesréti erdőhivatalban kezdte meg mint erdőgyakornok, honnan a baloghvári erdőhivatalhoz került, azután a királyhegyaljai erdőhivatalban folytatta működését mint segéd s mert a gyakorlati élet iránti istenadta tehetségével, munkaszeretetével s puritán jellemével kimagaslott, itt gyorsan haladt előre mint erdész, főerdész, majd az 1874. évben ezen erdőhivatal főnöke lett, hol erdőbirói s

erdőmesteri rangban 11 éven át vitte előbbre ezen erdőhivatal gazdasági ügyeit s vezette azt oly sikeresen, hogy az 1885. évben megüresedett erdőigazgatói állásra fenséges urának bizalma őt emelte. Mint erdőigazgató 27 éven át dolgozott az uradalmi erdőgazdaság felvirágoztatása érdekében. 1912. év őszén 53 éves tényleges szolgálat után a jól megérdemelt nyugalomba vonult vissza, melyet csak 5 évig élvezhetett.

Főbb vonásokban méltatandók működését, azon korba kell visszazárlnunk, melyben a megboldogult mint hivatalfőnök a királyhegyaljai erdőhivatalt, majd mint erdőigazgató az összes hercegi erdőuradalmakat vezette.

Közgazdaságunk a 70-es évek elején nem állt a fejlettség azon magas fokán, melyen ma áll, de az 1867. évi kiegyezésből fakadt általános közgazdasági föllendülésben az erdők fontossága mindinkább előtérbe nyomult.

Ezen föllendülés a megboldogult lelkét is megihlette, mint annyi nagy kortársáét s már erdőhivatali főnöki állásában arra törekedett, hogy a hercegi vasgyárakat ellátó nagy tömegű szénfatermelésből a fenyőhaszonfát megmentse s fűrészárúnak dolgozza fel. E célból a fűrészüzemet házi kezelésbe fejlesztette, mi a vasuti vonalaknak akkori távoli fekvése miatt nem volt könnyű feladat.

Mint erdőigazgató az addigi német helyett a magyar nyelvet tette hivatalos nyelvvé; szolgálati szabályzatokat dolgozott ki az erdőgazdasági külső s belső teendők mikénti továbbvitelére, melyeknél vezéreszméje az volt, hogy a kezelőtisztek irodai munkákkal túl ne terheltesse, hanem működésük súlypontja a szakszerű erdőkihasználás, erdőápolás, erdővédelem, újraerdősítés és a vadgondozás legyen; a több erdő- és fűrészgondnoksággal bíró, nagyobb erdőhivatalok főnökeit pedig az anyagszámadások vitele alól felmentve, őket rendelkező, ellenőrző s utalványozó közegekké tette.

Az erdőgazdaságban a házi kezelés volt ideálja s ezt következetesen keresztül is vitte az összes uradalmakban, a fűrészüzemeket szintén házi kezelésben nagyban fejlesztette s csak a kész fűrészárut adta el a fakereskedelemnek. Itt említendő meg, hogy a pelsőcz-murányaljai és később a breznóbánya-vereskői helyi érdekű vasutak megépítését ő is elősegítette.

A megboldogult vezetése alatt indult meg a Greiner-féle erdőgazdasági üzemterveknek az erdőtörvény követelményei szerint való átdolgozása s ezen évekre terjedt, nagy munka be is fejeztetett. Az uradalmi erdőbirtokok berendezése ugyanis már néhai idősb. Greiner Lajos erdőigazgató korában megtörtént, ki ezen munkáját a múlt század 30-as éveinek második felében kezdte meg s ezzel a rendszeres erdőgazdálkodás ma is fennálló kereteit megalkotta.

A megboldogult idejében dolgoztattak át méter-mértékre s az ákácra vonatkozó adatokkal is bővítették azok a fatermési táblák is, melyekhez az adatokat néhai idősb. Greiner Lajos gyűjtötte össze.

A megboldogult vetette meg az alapját az 1886. évben a hercegi kölcsönösen biztosító pénztárnak, mely kicsi kezdetből terebélyes fává nőtt s ma ennél vannak tűzkár ellen biztosítva az összes erdei s a fűrésztelepeken fekvő fakészletek s az összes, az erdészet körébe utalt uradalmi épületek is. Ezen pénztár, miután az állapotok minden tekintetben megszilárdultak, az évtizedek során megerősödött s amint már eddig is segítette tartalékjaival az erdőgazdasági üzemek fentartását és fejlesztését, ezt a hivatását a jövőben még inkább betöltheti.

Ahogy odaadással dolgozott azon, hogy az uradalmi erdőgazdaság jövedelmezőségét — mint államfentartó tényezőét is — biztosítsa és fokozza, ugy nemes vadászhoz illően gondját viselte a fenséges vadász ur vadállományának is. Az 1910. évi bécsi első nemzetközi vadászati kiállítás alkalmából az uradalmi vadászterületeket s a vadállományt külön dolgozatban ismertette.

Nagy hivatalos elfoglaltsága mellett szolgálta a közügyet is, így az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának is éveken át tagja volt, tevékeny volt azon mozgalom megindításában is, mely a vidéki erdészeti egyesületek megalakulását eredményezte s az e téren első Borsod-, Gömör-, Hevesmegyei Erdészeti Egyesületnek elnöke volt, mely ezen tisztétől való visszavonulása után őt örökös tiszteletbeli elnökké választotta meg.

Emlékezetét nemcsak hivatali kartársai, hanem a magyar erdőgazdaság minden híve megőrzendi.

Béke hamvaira!

Az I. Ferencz József-alapra befolyt adományok.

(Folytatás, lezárva 1918. márczius 31-én.)

Országos Erdészeti Egyesület II. részlet 1500 K, N. N. 1 K, Vizakna város 379 K 48 f, Coburg hercegi erdőhivatal Szent-antal 2 K 90 f, Dunapataj község 97 K 27 f, Zajzon község 192 K 46 f, Bergida Menyhért 23 K 72 f, Zernest község a brassói cellulózegyár utján 12.250 K, Királyhalmi szakiskola 1 K 50 f, Koháriházi volt urbéresek 140 K, Ilosva község 7 K 25 f, Redemtusi közbirtokosság 102 K 62 f, Neuvirth Nándor 206 K, Coburg hercegi erdőhivatal Cserépfalu Hungária bank utján 27 K 68 f, Kocsis János 5 K, Ferencsik János 6 K, Rakaczszendi volt urbéresek 27 K, Veszprémi áll. erdőhivatal a magyarszentkirályi volt urbéres gazdák nevében 10 K, Makarja község 75 K 99 f, Perl Mendel 212 K (barcánfalvi gör. kath. egyház faeladásából).

Fogassy Gyula 110 K (ehhez hozzájárultak: Eleki Első Takarékpénztár r.-t. 30 K, Olvashatatlan aláírás 15 K, Olvashatatlan aláírás 5 K, Martin Gyula 5 K, Wittmann Antal 5 K, Toma Mislár 5 K, Funacza Mátyás 4 K, Matka Zahári 1 K, Toll János 5 K, Bögye Péter 5 K, Bernkenay 10 K, Flam Miksa 20 K).

Bácsfalu község 96 K 05 f, Hőnig Gyula 239 K 50 f, Aradi adóhivatal utján. Inkey Antal erdőhivatala 183 K 73 f, Szeged város 468 K 66 f.

A gyűjtés kezdete óta befolyt 242.590 K 42 f.

Fogadják a nemesszívü adakozók az Országos Erdészeti Egyesület őszinte köszönetét!

KÜLÖNFÉLÉK.

Dr. Bartóky József távozása. Dr. *Bartóky* József v. b. t. t., földmivelésügyi államtitkár ettől az állásától visszavonul. Ez a hír a magyar erdészet körében őszinte sajnálkozás érzetével fog találkozni. Mindig teljesen tárgyilagos, komoly és alapos munkása volt a földmivelésügyi minisztériumnak és az élet ismeretéből fakadó gyakorlati érzékkel töltötte be magas állását. Az erdészeti ügyek az ő ügykörébe tartoztak és különös rokonszenvének örvendhettek. Nemcsak főnöke, de igaz barátja volt az erdőgazdaságnak, amelynek igényeit, komoly törekvéseit, nemzeti és közigazdasági hivatását teljes mértékben felismerte és átérezte. Igen nehéz átmeneti időkben, amidőn a kincstári erdők kedvezőtlen gazdasági viszonyok között tértek át a házilagos gazdálkodásra s ezt követően a háboru ezerféle viszontagságain kellett a magyar erdészet hajóját átvezetni, a szakelődök benne mindig hozzáértő, jóindulatu támaszt találtak. Reméljük, hogy visszavonulása után is fenn fogja tartani a hazai erdőgazdasággal a részünkről nagyrabecsült kapcsolatot, amelylyel azt már eddig is őszinte hálára kötelezte.

Halálozások. *Adriányi* Pál m. kir. erdömérnök mint orosz fogoly még mult év június hó 18-án elhunyt.

Jovits Lázár kir. erdőszámtanácsos, számvevőségi főnök mult hó 24-én munkás életének 58. évében Susakon váratlanul elhunyt.

Mindkettőben az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagját gyászolja.

Béke hamvaikra!

Katonai kitüntetések és kinevezések. *Ormós* Zsigmond m. kir. főerdömérnök, tart. honvédhuszárfőhadnagy századosá nevezetett ki és megkapta a Károly-csapatkeresztet.

Magyar János és *Pukács* Endre m. kir. erdömérnökök, tart. főhadnagyok századosá léptek elő.

Az erdészeti államvizsga-bizottság új tagjai. A m. kir. földművelésügyi miniszter az államvizsga-bizottság elnökének helyettesévé *Pécs Kálmán* miniszteri tanácsost, tagjaivá a megüresedett helyekre *Eránosz Antal* János kir. erdőfelügyelőt, *Hinfner György* közalap. kir. főerdőtanácsost, *Karsai Károly* városi erdőtanácsost, *Kovács Gábor* és *Kozma István* miniszteri tanácsosokat és *Térfi Béla* m. kir. főerdőtanácsost nevezte ki, az 1918—1919. évekre terjedő megbizatással.

A tavaszi erdészeti államvizsga április hó 22-én és a rákövetkező napokon fog megtartatni.

Kiss Ferencz felolvasása a szegedi Dugonics-Társaságban. A Dugonics-Társaság, Szeged eme nagytekintélyű tudományos, művészeti és szépirodalmi egyesülése *Kiss Ferencz* m. kir. főerdőtanácsost, a homoki erdőkultúra legalaposabb ismerőjét és sok tekintetben megalapítóját a közelmúltban tagjai sorába választotta, elismerésben részesítve ezzel *Kiss Ferencz*nek munkásságát, amelyet immár három évtizeden át a homoki erdőgazdaság gyakorlati keresztülvitele és tudományos megalapozása körül éppen Szeged vidékén legnagyobb sikerrel folytatott. Az új tag, kinek e téren szerzett érdemeit immár a külföld is elismeri, f. é. január hó 27-én tartotta székfoglaló felolvasását „Adatok a szegedi erdők történetéhez” czimen. A szakirodalmi és helytörténeti tekintetben egyaránt igen érdekes értekezés általános tetszésben részesült s reméljük, hogy arra még mi is bővebben fogunk visszatérhetni. *B. K.*

Felolvasás. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Kolozsvári Osztályában (Kolozsvárt) folyó évi február hó 16-án: bágyoni *Szabó Endre* m. kir. erdőmérnök „*Fotografikus térképezés szerepe a háboruban*” czimen vetített képekkel kísért szabad előadást tartott. Előadó vázolta azokat a kísérleteket, melyekkel 1859. (a solferinói csata) óta napjainkig *Nadar, Laussedat, Giffard, Tissandie, Eleslad, Thiele, Scheimpflug*, dr. *Gasser, Trug* és mások hadszíntereknek és azok változásainak legrövidebb idő alatt s fotografálás útján való felderítését, illetve térképezését igyekeztek megvalósítani.

Az erdei üzemek ipari kifejlesztése. A bécsi Zentralverband der Waldbesitzer f. hó 8-án tartott ülésében *Gross Béla*, a Standard r.-t. igazgatója előkelő hallgatóság előtt az erdei üzemek ipari

téren való kifejlesztéséről értekezett. Érdeklődéssel tekintünk a felolvasás teljes szövege elé, amely eddig nem áll rendelkezésünkre.

Megjegyzések a „Siksági tölgyeseink pusztulása“ című közleményre. Az „Erdészeti Lapok“ idei V. és VI. füzetében Matusovits Péter kir. erdőfelügyelő ur „Siksági tölgyeseink pusztulása“ című cikkét azzal vezeti be, hogy a debreczeni kir. erdőfelügyelőség kerületében észlelhető pusztulás tanulmányozására „a földmivelésügyi miniszterium az erdészeti központi kísérleti állomás főnökét küldötte ki“.

Ez a beállítás s cikkének több kifejezése, mint pl. „A liszt-harmat tekintetében megállapítást nyert“, vagy „Kérdezésünkre az erdőőrök egybehangozván azt állították“ stb., könnyen azt a benyomást kelthetik az olvasóban, hogy cikkiró közleményével mindenben egyetértek.

PÖSTYÉN

A HÁBORU DACZÁRA

NYITVA

Az összes FÜRDŐK,
az összes SZÁLLÓK

teljes üzemben. Normális
vasuti forgalom (Budapest-
ről 3¹/₄ óra közvetlen gyors-
vonattal). * * * * *

Egyesületünk tagjai az
eddig kedvezmények-
ben most is részesülnek.

Pedig ez nincs és nem is lehet így, mert a pusztulás egyik lényeges tényezőjének a magyarázatában nem azonosítom magamat azzal a felfogással, amelynek cikkíró közleményében kifejezést ad s ezenkívül is vannak olyan kijelentései, melyek megállapításaimmal nem egyeznek.

Czikkiró téves felfogása leginkább a következő mondatokban nyilvánul meg: „A légköri csapadékokból a vizet nehezen át-bocsátó agyagban keletkezett talajviz” stb. (115. old. alulról 2. sor, egészen az új bekezdésig), majd: „Hogy a talajviz emelkedéséről, mint a fákra káros jelenségről szó sem lehet, legjobban bizonyítja Nagybánya város Lapos erdeje, hol a mult évben még a patakok is kiszáradtak”. (116. old. 2. bekezdés.)

A tévedés nyilvánvaló, mert cikkíró a légköri csapadékokból eredő „fölszíni vizet” (gyülevészviz) és a felső talajrétegbe szivárgó „talajvizet” nem különbözteti meg az „altalajviztől” (földárja), mely utóbbi akkor is magas lehet, amikor „fölszíni viz” és felső „talajviz” már nincs. Ez volt az eset sok helyen, így Szatmárban is a legutóbbi csapadékos esztendőök után a tavalyi száraz esztendőben.

Természetes, hogy így a cikkíró téves állításából levont következtetések sem állják meg helyüket.

Épügy nem irhatom alá cikkírónak a következő kijelentéseit sem:

„A lizstharमत tekintetében megállapítást nyert, hogy a csemetéken alig fordul elő”, továbbá: „Fiatalosokban és idősebb állományoknál csakis tulsűrű záródásnál fordul elő nagy mennyiségben. Áterdólt és ritkább állományokban kevésbbé”.

De leginkább csodálkoztam és megdöbbsentem azon a határozott és semmivel meg nem okolható állításon, mely külön sorban kiemelve ötlík szemünkbe (118. old. alulról 2. bekezdés) s azt mondja, hogy: „Erőtéljes tölgyfiatalosnak a lizstharमत nem árt”.

Vajjon mit szólnak ehhez kollégáink a béllyei főhercegi uradalomban?

Ezuttal nem vitatkozom, mert tölgylizstharमत-tanulmányaimat *) még nem zártam le, de a fentieket kénytelen voltam röviden leszögezni, nehogy hallgatásomat bárki is beleegyezésnek tekintse.

Vadas Jenő.

*) Erdészeti Kísérletek 1916. évf. 3—4. sz. és 1917. évf. 3—4. sz.

Bevonult főiskolai hallgatók sérelme. Az erdészeti főiskolán f. évi márczius eleje óta három havi összevont erdőmérnöki tanfolyamot hallgatnak a katonaságtól szabadságolt erdőmérnök-hallgatók. Ez a tanfolyam, ugyszintén a június-augusztus hónapokban tartandó is egy-egy *nyári* szemesztert pótol. Minthogy azonban erről sehosem nyerhettek az érdekeltek előzetes felvilágosítást és lapunk, mint talán legilletékesebb sem kapott erre nézve semmiféle előzetes tájékoztatást, igen sok, több mint 70 oly hallgató jelentkezett, akiknek *téli* szemesztert kellene hallgatniok, sőt a katonai hatóságok, teljesen logikusan, oly kérelmezőknek adtak előnyt, akik a téli (páratlan) szemesztert kívántak hallgatni, mert hiszen a háboru kitörésekor valamennyien téli szemeszter előtt állottak.

Belátjuk, hogy a tulon-tul elfoglalt tanári kar nem tarthat párhuzamosan kétféle tanfolyamon előadást, de éppen ezért a nyilvános tájékoztatás idejében való igénybevétele, vagy a katonai hatóságok értesítése útján elejét lehetett volna venni annak, hogy ily kínos helyzet álljon elő, amely, sajnos, nem is hozható helyre, mert a most három óra szabadságolt katonák bizonyára nem egyhamar kapnak újabb hosszabb szabadságot.

Egyelőre — a tanítás nagy hátrányára — az ügyet úgy intézték el, hogy az illetőknek megengedték az egész évi tantárgyak második részeinek hallgatását, de vizsgázni, az első rész hallgatásának hiányában, csak az egész tárgy lehallgatása után fognak.

Bértáblázatok. Ilyen czimen *Biró Zoltán* m. kir. erdőtanácsos, a Faértékesítő Hivatal főnöke egy füzetkét adott ki, amely a gyakorlati életben széleskörű elterjedésre és alkalmazásra számíthat. Célja a szorzással járó munkát megtakarítani, amennyiben az előforduló napszámberék többszöröse a füzetből könnyen kiolvashatók. A könnyen kezelhető füzetet, amelyet olvasóink figyelmébe ajánlunk, a Pallas nyomda (Budapest, V., Honvéd-u. 10.) árusítja 2 K 80 f árban.

Adományok a Mensa Academica javára. A főiskolai „Mensa Academica” egyesület elnöksége őszinte köszönetének tolmácsolásával a következő adományokat nyugtázza: a mult évi állami segély IV. részlete 1000 K, Selmecz- és Bélabánya szab. kir. város II. félévi adománya 100 K, az Országos Erdészeti Egyesület ado-

mánya 300 K, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület adománya 150 K és Borhegyi Istvánné adománya 20 K.

Adományok a Wagner-Károly-alap javára. Kakas Ödön 5 K 70 f, Fogassy Gyula 10 K, Flamm Miksa 20 K.

Az 1918. évi Erdészeti Zsebnaptár elfogyott. Hiába való rendelések elkerülése végett közöljük, hogy az Erdészeti Zsebnaptár f. évi kiadása már teljesen elfogyott.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére a háboru tartama alatt kifejtett buzgó szolgálatuk elismeréséül *Schmidt* Károly miniszteri tanácsosi czimmal és jelleggel felruházott főerdőtanácsosnak, *Mentler* Sándor miniszteri főerdőszámtanácsosnak, *Sándor* Jenő főerdőmérnöknek a II. osztályu polgári hadi érdemkeresztet, *Brannich* Gyula és *Vallent* Emil erődőszámtanácsosoknak, *Hauszmann* Béla királyi erdőmérnöknek a III. osztályu polgári hadi érdemkeresztet adományozom.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére a háboru tartama alatt kifejtett buzgó szolgálatuk elismeréséül *Mariányi* János, *Ulreich* Gyula és *Tordony* Emil főerdőtanácsosoknak, *Lonkay* Antal és *Kaufmann* Béla főerdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott erdőtanácsosoknak, *Szilágyi* József főerdőszámtanácsosnak, *Illés* Vidor, *Kriszta* Gyula, *Draskovich* József, *Winkler* Miklós, *De Pottere* Gerard és *Ondrus* Gyula erdőtanácsosoknak, *Bészler* Kálmán erdőtanácsosi czimmal és jelleggel felruházott főerdőmérnöknek, *Dióssy* Dezső főerdőszámtanácsosnak, *Plachy* Teofil, *Iryni* Aurél, *Spengel* Sándor, *Kohout* János, *Enyedi* János, *Szabó* Kálmán, *Hyna* Ottó és *Kelemen* Béla főerdőmérnököknek a II. osztályu polgári hadi érdemkeresztet, *Gaál* Károly királyi tanácsos, miniszteri segédhivatali főigazgatónak, *Clement* Károly főerdőmérnöknek a II. osztályu polgári hadi érdemkeresztet, *Plotényi* Jenő, *Muck* András, *Horváth* Dezső, *Fridrik* Árpád, *Török* Béla, *Dénes* Zoltán és *Rieszter* Hugó erdőmérnököknek a III. osztályu polgári hadi érdemkeresztet, *Till* Gusztáv, *Kliment* János, *Fenyvesi* Béla, *Zinn* István, *Láner* Gyula, *Kimpián* Illés, *Gyuri* György, *Szlinka* András, *Katler* János, *Sterczl* Jakab, *Dénes* József, *Török* Zsigmond, *Zsigó* Károly, *Komadina* Miklós, *Szabó* Lajos, *Pavličević* József, *Nagy* György, *Medvegyi* Antal, *Vadas* József, *Molnár* András, *Krizsmár* Vincze, *Kolb* Gyula, *Havas* Péter és *Čačić*

János főerdőőröknek, *Marcsán Gyula* famesternek, *Novotni Antal*, *Denek József*, *Lázár György*, *Birosz József*, *Szász István*, *Mihu János*, *Szász Gábor*, *Gábor László*, *Preiniszberger Ignác*, *Gereszku Péter*, *Biondié Mile* és *Ehrenreiter Miklós* erdőőröknek a IV. osztályu polgári hadi érdemkeresztet adományozom.

Kelt Badenben, 1918. évi márczius hó 2-án.

KÁROLY s. k.

GRÓF ZICHY ALADÁR s. k.

Vallás- és közoktatásügyi miniszterem előterjesztésére *Trsztjányzky László* közalapítványi főerdőtanácsosnak a miniszteri tanácsosi czimet és jelleget díjmentesen adományozom.

Kelt Badenben, 1918. évi márczius hó 6-án.

KÁROLY s. k.

GRÓF ESTERHÁZY MÓRICZ s. k.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámába ideiglenes minőségű m. kir. segéderdómérnökökké kinevezte *Milotić Zsarkó*, *Laszkó Béla*, *Hammerschmidt Ernő*, *Györke Ernő*, *Suciu György*, *Czeizel Ignác*, *Flischer Mihály*, *Stiöpu János* és *Moldován János* m. kir. erdómérnökgyakornokokat (mostani szolgálati beosztásukban), azonkívül ugyancsak ideiglenes minőségű segéderdómérnökökké *Fehér Dániel* okleveles erdómérnököt (tanársegédi minőségben a selmeczbányai erdészeti főiskola növénytani tanszékéhez), *Amon János* okleveles erdómérnököt (a besztercei m. kir. erdőigazgatóságához) és *Ajtay Viktor* okleveles erdómérnököt a nagyváradi m. kir. állami erdőhivatalhoz. Kinevezte továbbá ideiglenes minőségű m. kir. erdómérnökgyakornokokká: *Rohoska Soma* és *Weyda János* okleveles erdómérnököt (előbbit a gödöllői m. kir. erdőhivatalhoz, utóbbit a besztercei m. kir. erdőigazgatóságához), azonkívül a következő végzett erdészeti főiskolai hallgatókat: *Árvaí Ferenczet* (a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz), *Trusza Sándort* (az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz), *Rőczei Gézát* (a nagybányai m. kir. főerdőhivatalhoz), *Zsilinszky Győzőt* (a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságához), *Španović Tivadart* (a zagrebi kir. erdőigazgatóságához), *Rosu Dánielt* (az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz), *Bencze Pált* (a lipitújvári m. kir. erdőőri szakiskolához), *Nagy Mihályt* (a pécsi m. kir. állami erdőhivatalhoz), *Luncz Gézát* (az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz) *Csernay Antalt* (a besztercei m. kir. erdőigazgatóságához) és *Pánczél Miklóst* (a bustyaházai m. kir. erdőhivatalhoz).

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámába kinevezte *Binder Károly* okleveles erdómérnököt m. kir. segéderdómérnöké és megbizta az aradi m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével, továbbá kinevezte *Nagy József*, *Stieber Lajos*, *Móga János*, *Tárczy Pál*, *Soós Károly*, *Scherg Károly*, *Szegedy Oszkár*, *Schiller János*, *Bogár Pál*, *Dudacsek*

Sándor, *Jellmann* Emil, *Tamás* János, *Osztrólczy* Tibor, *Szabó* János, *Gloser* Dezső, *Gondos* Jenő, *Kiss* Lajos, *Czebeczauer* József, *Szontágh* Ferencz, *Buchalla* Jenő, *Mihalcsics* Boskó, *Kovács* József, *Herédi* Kálmán, *Dercsényi* István, *Dimák* Ödön, *Babos* Károly és *Kovács* Lajos m. kir. erdőmérnökgyakornokokat (mostani szolgálati beosztásukban) ideiglenes minőségű m. kir. segéderdőmérnökökké.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kotzmann* Géza m. kir. főerdőmérnököt sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett — saját kérelmére — ideiglenes nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Szabó* József m. kir. főerdőtanácsost Nagybányáról Máramarosszigetre s megbizta a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság vezetésével.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az erdészeti segédhivatali személyzet létszámában kinevezte *Komócsy* Andor m. kir. irodasegéd tisztet m. kir. irodatisztté.

*

Gerstbrein Károly, eddig gr. Zichy Rafael uradalmának erdésze, 1917. évi január 1. óta herczeg Odescalchy Géza kezelőerdőtisztje Krasznatanyán, u. p. Koskócs, Zemplén m.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

KÖRRENDELET.

(A biai vadőri szakiskolát végzett rokkantaknak vadőri jelvényekkel való ellátása és ezen szakiskola működésének beszüntetéstárgyában.)

Valamennyi törvényhatóságnak.

244/1918/II/B—1. F. M. szám. — Félreértések elkerülése céljából s egy felmerülő esetből kifolyólag értesitem, hogy a rokkantügyi hivatal által Bián (Pest vm.) fentartott volt féléves vadőri tanfolyam vezetősége által kiállított bizonyítványokkal bíró vadőrök — amennyiben a 19426/1911. számú itteni rendeletben körülírt esküt letették — szintén ellátandók a most idézett és a 23952/1912. sz. itteni rendeletben említett vadőri jelvényvel.

Értesitem továbbá, hogy a most említett rokkantügyi vadőri szakiskolát az Országos Hadigondozó Hivatal elnöke, velem egyetértőleg, mult 1917. év október havában beszüntette; e helyett azonban a már meglévő magyar királyi erdőőri szakiskolákkal szerves kapcsolatban m. kir. vadőri szakiskolákat rendszeresítettem egy egész évre terjedő tanfolyamokkal, melyek működésüket már a mult év őszén megkezdték s elsősorban arra vannak hivatva, hogy a vadőri szolgálatra alkalmas rokkantakat az élet követelményeinek megfelelően kiképezzék. Az ezen m. kir. vadőri szakiskolákba való felvétel módozatait mindenkor a tanév kezdete előtt fogom megfelelő módon közzéteni.

Budapest, 1918. évi márczius hó 3-án.

A miniszter rendeletéből:

Roth Loránd s. k.
miniszteri tanácsos.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1918. évi márczius hóban.

A rövidítések magyarázata :

Az ákácfa monografiája	Am.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	H. F.
Alapítványi kamat	ak.	Hirdetési díj az E. L.-ban	hd.
Alapítványi tőketörlesztés	att.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	Ehd.
Altiszti segélyalap	Asa.	Hirsch Istvánné, szül. Kraft Anna segélyalapítvány	H. I. a.
Áttutó bevétel	áb.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	ik.
Báró Bánffy D. alapítvány	BBa.	Kedvezményes lapdíj	kld.
Bedő Albert alapítvány	BAa.	Kézpénzalapítvány	k. a.
Bükkközfa romlása stb.	Btr.	Külföldi fanemek tenyésztése	Kft.
Egyéb bevétel	Egy.	Lakbér	lb.
Erdői facsemeték nevelése	Ecs.	Lapdíj (Erd. Lapok)	ld.
Erdészeti Géptan	Egt.	Legelő-erdők berendezése	M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	Nvt. II.	Népszerű növénytan	N. Nvt.
Erdészeti rendeletek tára	Ert.	Nyugdíjalap	Ny. a
Erdészeti zsebnaptár	Npt.	Perköltség	Prk.
„Erdő” című lap	Eld.	Postaköltség	pk.
Erdőőr	Eö.	Rendkívüli bevétel	rb.
Erdőrendezéstan (Bel.)	Rz.	Rendszeres növénytan I. R.	Rnt. I.
Erdőrendezéstan (Fekete)	Rzf.	Szantner Gyula-alap	Sza.
Friszsbét királyné alapítvány	E. a.	Szállaló Erdők Berendezése	Szeb.
Értékpapírok kamatai	Ék.	Székesfehérvári ism. alap	Sz. i. a.
Értékpapírok az erdőrendezés köréből	Ée.	Tagsági díj	td.
A fenyőfélék fájának összehasonlító szövegtana	Fösz.	Tangens-táblázatok	Tt.
Fából készült cukor és alkohol	Fcza.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	TLa.
Fatömegtáblák	Ftb.	Tölgy és Tenyésztése	Töt.
F. Ferenc József-alapítvány	I. F. J. a.	Wagner Károly alapítvány	Wka.

Apáthy Vilmos WKa 5.—. Árvai urad. hd. 40-60. Aladics Emil attkg. 80.—. gr. Anbrózy Lajos attkg. 100.—. Bergido Menyhért I. F. J. a. 23-72. Bodor Jenő td. 20.—, npt. 4.—, pk. —45. Budaneszku János Eö. 6.—, pk. —50. dr. Bedő Albert k. a. kieg. 200.—. Benkovits János npt. 5-50, pk. —85. Borsod-Gömör stb. vm. erd. egy. td. 16.—. Beregszászi erdőhiv. npt. 8.—, pk. —35. Botos Gusztáv Eö. 6.—, pk. 62.—. Borbély Sámuel npt. 4.—. Bencsik Sándor attkg. 80.—. Boór Károly td. 20.—. Bárány Károly Etele td. 20.—. gr. Batthyány Iván attkg. 100.—. Buzás Imre Eö. 6.—, pk. —50. Barabásy József Eö. 6.—, pk. —85. Bécsy Dezső att. 320.—. Benkő könyvk. Eö. 6.—. Belba Gábor Eö. 6.—, pk. —60. Bácsfalu község I. F. J. a. 96-05. br. Bánffy Kazimir attkg. 100.—. Besztercei erdőig. hd. 72-15. Coburg hgi erdőhiv. Szentantal I. F. J. a. 2-90. Csizmadia István Eö. 6.—. Csuhandis Miklós npt. 5-50, pk. —50. Csermák Sándor td. 20.—. Cotteli Honorat td. 10.—. Devecseri urad. ld. 20.—. Dunapataj község I. F. J. a. 97-27. Dezsényi Gyula npt. 4.—. Dobsina város npt. 4.—, pk. —45. Dénes Zoltán td. 16.—. Demény Lajos td. 20.—. Erdő szerk. Nvt. II. 12.—. Engel Adolf npt. 4.—, pk. 1.—. n. Eleőd Jósza jogutódja Eleőd Ákos attkg. 100.—. gr. Eszterházy Miklós attkg. 80.—. Esztergomi érsek. főkápt. attkg. 100.—. Az „Erdő” cz. lapra 1176-25. Fogassy Gyula td. 20.—. Fotoč Péter td. 20.—. Ferencsik János I. F. J. a. 6.—. Fábry Lajos npt. 4.—. Földi János k. a. kieg. 80.—. n. Fekete Lajos jogutódja ifj. Fekete Lajos attkg. 80.—. Ferenczi József td. 20.—, Fatermelő rt. attkg. 100.—. Faértékesítő hiv. hd. 15-10. Fogassy Gyula I. F. J. a. 110.—, WKa. 30.—. Gadra Alajos Fcza. 1-50, pk. —50. Gulyás Géza Eö. 6.—, npt. 5-50, pk. 1-12,

Goanta Pál td. 20.—. Glasner József attkg. 80.—. n. Garlathy Kálmán jogutódja Garlathy Oszkár attkg. 40.—. Grosz József td. 20.—. Gerstmayer Lajos npt. 4.—, pk. 50.—. n. di Gaspero Antal jogutódja di Gaspero Henrik attkg. 80.—. Gödöllői erdőhiv. ld. 32.—. Horváth Lajos hd. 4.—. Hybbei v. urb. hd. 43.—. Hazai erdőipar rtsg. Fösz. 16.—. Hédervári erdőhiv. npt. 5'50, pk. —'50. Horák József npt. 4.—. Haczegán Zamfir Eő. 6.—, pk. —'60. Hungaria bank rt. I. F. J. a. 27'68. Hangay Géza attkg. 80.—. Hortenszky Ferencz npt. 24.—, pk. —'75. Hazai erdőipar rt. att. és attkg. 400.—. Habel Lambert td. 20.—. Hibbján János att. 120.—. Hönig Gyula I. F. J. a. 239'50. Ilosva község I. F. J. a. 7'25. Inkey Antal erdőhiv. I. F. J. a. 183'73. Járos Ferencz npt. 4.—, pk. —'85. Jász-óvári prép. npt. 16.—, pk. 1'25. Kőrmendy Károly td. 32.—, npt. 4.—, pk. —'45. Kis V. István td. 20.—. Kakas Ödön WKa. 5'70. Királyhalmi szakiskola I. F. J. a. 1'50. Koháryházai v. urb. I. F. J. a. 140.—. Kőrmöczbánya város hd. 123'60. Kachelmann Valter npt. 4.—, pk. —'85. Kilián Frigyes npt. 4.—. Klinovszky Dárius npt. 5'50, pk. —'45. Kocsis János I. F. J. a. 5.—, Kovács Lajos td. 20.—, npt. 4.—. Kirkovits István npt. 3.—. Kecskemét város kld. 6.—. Kelemen Béla td. 20.—. Környei Ferencz td. 16.—. Kaláni bánya és kohó rt. attkg. 80.—. Kérai János Eő. 6.—, pk. —'60. Lehoczky János lb. 60.—. Lázár Kornél hd. 51'60. Lehotay József Eő. 12.—, npt. 5'50, pk. 1.—. Lamp Béla ld. 20.—. Laczkó Béla td. 16.—. Lencsés Ambrus td. 16.—. Lenhard A. n. tal attkg. 80.—, Eő. 6.—, pk. —'60. Liptótepticskai v. urb. hd. 45'60. Langhammer János td. 16.—. hg. Lónyay Elemér attkg. 100.—. Lorsy Benő td. 16.—. Lugosi erdőig. ld. 18.—. Lányi Aladár td. 20.—. Mezey Félix npt. 4.—, pk. —'80. Magyar Jánosné td. 20.—. M.-Szigeti erdőig. hd. 2'90, ld. 40.—. Mezőgazd. ipar rt. hd. 20'60. Meszner Ferencz npt. 5'50, pk. —'85. Máthé Ambrus td. 20.—. Molnár Rezső Eő. 12.—, pk. 1'20. Muzdeka Damján td. 20.—. Mihályfi Mihály attkg. 80.—. Marer Benő k. a. 400.—. Mezey Rezső td. 11.—. Mayer Géza td. 100.—. Makarja község I. F. J. a. 75'99. báró Marschall Ernő td. 80.—. Marián Demeter td. 20.—. N. N. I. F. J. a. 1.—. Nagy György npt. 5'50, pk. —'50. Nagy Mihály npt. 4.—. Neuwirth Nándor I. F. J. a. 206.—. Nagyilondai j. erdőg. hd. 39'10. Nagy János Eő. 6.—. Noszály Endre npt. 4.—, pk. —'85. Nozdroviczky Miklós td. 20.—. N.-váradai I. sz. kápt. attkg. 200.—. Orsovai erdőhiv. ld. 20.—. Pető János td. 20.—, Pekarcsik András npt. 13'50. Polakovics György td. 16.—. Pomothy Tamás Eő. 6.—, pk. —'60. Petrikovits János td. 4.—. örgr. Pallavicini Sándor attkg. 100.—. Pékh József attkg. 80.—. Pascu Viktor td. 20.—. Piller Kálmán attkg. 100.—. Péch Dezső attkg. 80.—. Pompe Hugó td. 20.—. Perl Mendel I. F. J. a. 212.—. Pellion Árpád npt. 4.—. Pannonhalmi főapátság attkg. 100.—. Philipp Lipót npt. 5'50, pk. —'50. Příbnov Pál td. 20.—. Rokosnyi Pál hd. 68'60. Rappensberger A. td. 20.—. Révai testvérek Eő. 6.—. Roth Emil attkg. 80.—. Redemtusi közb. I. F. J. a. 102'62. Roheim Károly (Gamir) attkg. 80.—. Rényi Károly npt. 24.—, Eő. 6.—. Rakacszendi v. urb. I. F. J. a. 27.—. Roth Gyula td. 8.—. Rajzinger Sámuel Eő. 6.—, pk. —'60. Rác Vendel 20.—. Rottler József td. 16.—. Ratió gyár Eő. 6.—. Szikula Rezső npt. 5'50. Szentivány József 'gömöri' erdőg. ld. 10.—. Sárvári urad. ld. 20.—. Szénássy Béla td. 18'55, könyvek 43'41. Schöpflin Alajos npt. 4.—, pk. —'45. gr. Széchényi Frigyes td. 20.—. Sápian Eő. 6.—. Szőke Ignác Eő. 6.—, pk. —'85.

Schauer Gyula npt. 4.—. Sramantik József Eő. 6.—, pk. —62. Sipos N. npt. 5·50
 Scholtz Gyula td. 20.—. Schreiber Lipót npt. 5·50, pk. 1.—. Sommer Károly ak. 20.—
 Sümegh Ignác td. 20.—. Slavoniai erdőipar rt. attkg. 100.— Sztankovánszky János
 att. 320.—, attkg. 80.—. Sándor Imre hd. 94·50. Székely Adolf attkg. 80.—. Szent-
 Ivány József attkg. 100.—. Stainer Gyula Attkg. 100.—. Szeged város I. F. J. a. 468·66.
 Takács János td. 20.—. Tóth Gyula att. 15.—. Theiss József Eő. 6.—, pk. —60.
 Török Miklós td. 20.—, ftb. 4·50, pk. —50. Trusza Sándor npt. 4.—, td. 20.—.
 Tárczy Pál td. 50.—. Trauer Ervin npt. 5·50, pk. 1.—. Tavy Gusztáv attkg. 80.—.
 Terray Gyula attkg. 20.—. Técső község hd. 47·60. Tsohohcy József hd. 6·10.
 Tótsóvári erdőhiv. hd. 49·70. Teknős András npt. 5·50. Ungvári főerdőhiv.
 npt. 52.—, pk. —97. Urikány-zsilvölgyi rt. npt. 11.—, pk. —60. Unggeszte-
 nyési v. urb. hd. 64·10. Vagács Sándor td. 68.—. Verbiczi közbirt. hd. 27·10.
 Vizakna város I. F. J. a. 379·48. Vinkovcei főerdőhiv. npt. 48.—, pk. —97,
 hd. 25.—. Vinczepe György Eő. 6.—, pk. —62. Vázsonyi Henrik td. 20.—.
 Vidor Manó npt. 4.—, pk. —50. Viski közbirt. hd. 168.—. Veszprémi állami
 erdőhiv. I. F. J. a. 10.—. Várnai Sándor att. 20.—, ak. 4.—. Vigdorovits Ármin
 td. 20.—. br. Vécsey urad. hd. 46·10. Wertheimer Sándor td. 20.—. Wellibil
 Károly td. 20.—. Xantus József Eő. 6.—, pk. —62. Zsarnóczai erdőhiv. npt. 56.—,
 pk. —62. Zajzon község I. F. J. a. 192·46. Zernest község I. F. J. a. 12·250—
 Zsurilla Pál ld. 8.—. Zagrebi erdőig. hd. 75.—.

Az „Erdészeti Lapok“ 1918. évi VII—VIII. füzetének
HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 50 fillér, állás-keresleti hirdetéseknél 25 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 100 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Magyar czég:	 Pontos, lelkiismeretes és feltétlen elismert kiszolgálás! 	Hazai termelés:
	<h1>Sándor Imre</h1> <p>erdészeti magkereskedő és csemetenagytermelő czég, Székesfehérvár.</p>	
	<p>Az összes famagvakat és azok csemetéit a lehető legmegbízhatóbb minőségben, jutányosan ajánlja és szállítja. (1—7)</p>	
<p>A harcoztérről hazaérkezve, személyesen intézek el minden ügyet!</p>		

MINDENNEMŰ ERDÉSZETI
tülevelű- és lombfamagvakat,
erdei facsemetéket,
élősvényeket, azok magvait,
gyümölcsfát, vadonczói,
minden egyéb faiskolaterméket
ajánl, legjobb minőséget biztosítva, **Erdészeti Mag-
és Csemetetermelő Társaság, Zalaegerszeg.**
Telefon: 134. Távíratczim: Magtermelők Zalaegerszeg.
(2. XII. 4.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve	Magyar ipar és termelés		Szigorú leltárismeretes kiszolgálás
	 (3. XI. 3.)	Már 53 év óta szállít ellismert megbízható minőségben mindennemű: Kül- és belföldi fenyő-, lomb- és gyümölcsmagvakat, tű- és lomblevelű facsemetéket, diszfenyőket, sorfákat, élősvényeket, gyümölcsvadonczoikat és minden e szakmába vágó más magvakat. Saját erdészeti csemetetelepek Zalaegerszegen!	
STAINER GYULA cs. és kir. udvari szállító. Körmend (Vas m.)			
A Kontinens legnagyobb és legjobb hírnévnek örvendő hasonnemű vállalata			

ÜZLETFELEIM FIGYELMÉBE!

Mivel gyáramat a modern technika vívmányainak megfelelően óhajtom majd újraépíteni, tisztelettel van szerencsém értesíteni, hogy régi jó hírnévnek örvendő cégem irodáját egyelőre zalaegerszegi csemetetelepemre helyeztem át.

Szíves megkereséseket a következő címre kérek:

STAINER GYULA

cs. és kir. udvari szállító magyar magpergető gyára

ZALAEGRSZEG.

(4. III. 3.)

**Erdősítéshez TÖLGYCSEMETÉT, ÁKÁCS-
CSEMETÉT, SUHÁNGOT ÉS SORFÁT ajánl
ERDÉSZETI MAG- ÉS CSEMETETERMELŐTÁRSASÁG ZALAEGRSZEG.**

Telefon: 134. szám.

Sürgőny cím: **MAGTERMELŐK, ZALAEGRSZEG.**

(5. III. 3.)

Erdőeladás. Mihályi Péter örökösei és dr. Mihályi János örökösei szabad kézből eladják a közös tulajdonukat képező és Máramaros megye Oroszkő község határában fekvő „Petrisea-Kamisán” és „Bereászka-Holovács” nevű havasok között elterülő

és 300.000 ürméter bükkfa és 20.000 köbméter fenyőfára becsült fatömeget.

Az erdő a vasuttól 4 kilométernyire fekszik, rendkívül kedvező kitermelési viszonyok közt.

Közvetítőkkal nem tárgyalunk.

Bővebbet dr. Mihályi Florent ügyvédi irodájában Máramaros-szigeten. (6. II. 2.)

Feladasi hirdetmény. 101/1918. sz. — Alulírott közhírré teszi, hogy Tynlesd község (Hunyad vármegye, körösbányai járás) az ottani volt urbéresek erdejéből Hunyad vármegye közig. gazd. bizottságának 1914. évi 745. számú rendeletében foglalt engedély alapján mintegy 100 kat. holdon található 618 darab tölgyfaállomány 1918. évi április hó 27-én d. u. $\frac{1}{24}$ órakor Tynlesden, a község-házánál zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 37.710 korona.

Bánatpénz 4000 korona.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Megjegyeztetik, hogy az eladás tárgyát képező erdőterület Alvácza (A. Cs. E. V.) vasutállomástól mintegy 10 kilométer távolságra fekszik s azon a részletes felvétel alkalmával 618 darab tölgyfa találtatott. A fák mellmagassági átmérője 30—100 cm.

A részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. állami erdőhivatalnál Déván, a m. kir. járási erdőgondnokságnál Brádon, valamint alulírottnál Tynlesden (u. p. Körösbánya, Hunyad vármegye) betekinthetők.

Tynlesd, 1918. évi márczius hó 14-én.

(7)

Piszen Konstantin

a volt urbéresek elnöke.

Hirdetmény. A Faértékesítő Hivatal a fa- és faszénkészletekben 1918. évi január hó 1-től 1918. évi márczius hó 31-ig beállott változásoknak az 1851/1917. M. E. számú rendelet alapján való bejelentésére szolgáló forgalmi „Jegyzék” nyomtatványokból és az 1918. évi márczius hó 31-én meglévő fa- és faszénkészletek részletes bejelentésére szükséges „Bejelentő-lap” nyomtatványokból

a törvényhatósági joggal felruházott városok czimére, valamint a vármegyék alispánjai útján a járási főszolgabírák és rendezett tanácsu városok polgármesterei czimére nagyobb készleteket küldett oly czélból, hogy a szükséges nyomtatványpéldányokat az azokért illetékesen jelentkezőknek díjtalanul bocsássák rendelkezésre.

Azonkívül a Faértékesítő Hivatal 1917. évi november hó 20-án 3889. szám alatt kiadott „Hirdetménye“ alapján mindazok, akiknek közforgalmu vasuti vagy hajóállomásra kiszállított tűzifakészletük van, ezeket a készleteket további rendelkezésig minden hó 1-én és 15-én a Faértékesítő Hivatalhoz bejelenteni tartoznak.

Ez utóbbi jelentéseket tehát az elöl említett készletbejelentésektől függetlenül kell megtenni, még pedig tévedések kikerülése szempontjából legczélszerűbben nem a használatban levő „Bejelentőlap“ nyomtatványok felhasználásával, hanem közönséges levél alakjában.

Budapest, 1918. évi márczius hóban.

(8)

Faértékesítő Hivatal.

Faarverési hirdetmény. A gömörkishontvármegyei Vernár község volt urbéresek elnöke a közigazg. gazd. bizottsága 1917. évi 2598. számu határozatával nyert engedély alapján 1918. évi április hó 30-án d. e. 9 órakor a községhezán tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a volt urbéres birtokosság tulajdonát képező erdő „a“ osztág 14—25. és 3—10. részletén kihasznált, ledöntött, lekérgezeit és nagyrészben közelített 1376 darab 738 köbméterre becsült luczfenyő-, 589 darab 486 m^3 -re becsült veresfenyő- és 85 darab 39 m^3 -re becsült erdeifenyő törzsműfaanyagát.

Kikiáltási ár 41.542 K. Kiszállítási határidő bezárólag 1918. évi december hó 31-ig.

Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. járási erdőgondnokságnál és a vernári volt urbéresek elnökénél és a főszolgabírói hivatalban tekinthetők meg naponta d. e. 11—12 óra között.

Nándorvölgy, 1918. évi márczius hó 22-én.

(9)

Komáromy
főszolgabíró.

Feladási hirdetés. A petrillai volt urbéres birtokosság a nagyméltóságu m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 1917. évi 113039/I/A/2. számú magas engedélyével a Petrilla község határában fekvő erdejében 685·6 kat. holdon található mintegy 40.729 m³ fenyőhaszonfára, továbbá 9527 ürm³ bükkhasáb- és 10.495 ürm³ bükkdorongtüzifára becsült faállományt az 1918. évi május hó 7-én délután 3 órakor Petrillán, a község házánál tartandó, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen el fogja adni.

1. A kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték, 646.178 (hatszáznegyvenhatezeregyszázhetvennyolcz) korona, amely áron alul a faállomány el nem adható.

2. Abánatpénz 64.618 (hatvannégyezerhatszáztizennyolcz) korona, mely készpénzben vagy kibocsátási árfolyammal számítandó s a még le nem járt szelvényekkel és szelvényutalvánnyal ellátott magyar hadikölcsönkötvényekben tehető letétbe.

3. Szóbeli árverésen csak az vehet részt, aki a bánatpénzt az árverés megkezdése előtt az árverés vezetőjének kezébe letette s a megállapított árverési és szerződési feltételeket magára nézve kötelezően aláírta.

4. Zárt írásbeli ajánlatok vagy az árverés napját megelőző időben a birtokossági elnök kezébe, vagy az árverés napján a szóbeli árverés megkezdése előtt az árverés vezetőjének kezébe adandók át és csak abban az esetben vétetnek figyelembe, ha:

a) az árverés megkezdésére az árverési hirdetésben kitűzött óra előtt nyújtatnak be;

b) ivenként 1 koronás bélyeggel ellátva, lepecsételt borítékban adatnak be, amely boríték kívül „Ajánlat a petrillai volt urbéres birtokosság 1918. évi május hó 7. napján hirdetett faárveréshez” felirással van ellátva;

c) tisztán olvasható számjegyekkel és betűkkel kiírva tartalmazzák a megajánlott vételárat;

d) tartalmazzák azt a kijelentést, hogy ajánlattevő az eladás tárgyát, valamint az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát az árverési és szerződési feltételeknek teljesen aláveti;

e) úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye világosan kiolvasható;

f) a fenti 2. pont alatt kikötött bánatpénzt, illetőleg a bánatpénznek valamely állampénztárnál (m. kir. adóhivatalnál) történt letételére vonatkozó nyugtát tartalmazzák.

5. A megállapított árverési és szerződési feltételektől eltérő, vagy ezekkel ellentétes, továbbá megkésve beadott, vagy távirati távbeszélőn tett, avagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

6. Vevő a vételárat az eladó birtokosság javára a petrozsényi m. kir. adóhivatalba köteles befizetni.

7. Az árverési és szerződési feltételek a petrillai volt urbéres birtokosság elnökénél (Lónya-telep, Hunyad vármegye), a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Petrilla, 1918. évi márczius hó 20-án.

(10)

Sorbán István
urb. elnök.

Árverési hirdetmény. Miután az e tárgyban f. évi márczius hó 18-ára kitűzött árverés eredményre nem vezetett, alulírottak ezennel ujjolag közhírré tesszük, hogy a teplicskai volt urbéresek tulajdonát képező és Nazsecz község (Liptó m.) határában fekvő, a Steinhügel dűlőben tövön álló lucz- és jegenyefenyőszálfa *1918. évi április hó 22-ik napján, délelőtt 10 órakor* a teplicskai községi jegyző irodájában megtartandó nyilvános szó- és írásbeli árverés útján fog a legtöbbet ígérőnek tövön eladatni.

Az erdő fakészlete 2759 köbméter, becsára pedig 116.617 K 28 f. Bánatpénz a becsár 10⁰/₀-a, vagyis 11.661 K 73 fillér.

Írásbeli zárt ajánlatok csak a szóbeli árverés megkezdéséig, vagyis az árverés napjának délelőtti 10 órájáig fogadtnak el. Utóajánlatok el nem fogadtnak.

A részletes becslési munkálat, valamint az árverési és szerződési feltételek a teplicskai volt urbéresek elnökségénél és a m. kir. járási erdőgondnokságnál Liptószentivánban megtekinthetők.

Liptóteplicska, 1918. évi márczius hó 21-én.

A volt urbéresek elnöksége nevében:

Szokol László s. k.
urb. jegyző.

(11)

Kubina Mihály s. k.
urb. elnök.

A kegyestanítórend uradalmában Zala megyében, Alsódörgicsén, Bécser pusztai lakhelylél a f. évi április 24-én egy erdőőri állás fog a szabályszerű illetménylél szolgálatképes és katonamentes szakvizsgázott erdőőrrel betölteni. Pályázni kívánók forduljanak az uradalmi erdőhivatalhoz Taszárra (Somogy megye), hol a részletes pályázati feltételek megtudhatók. *Ódor Ignác*, uradalmi főerdész. (11)

Faeladási hirdetemény. 1918/100. sz. — Alulírott közhírré teszi, hogy Prevalény község (Hunyad vármegye, körösbányai járás) az ottani gör. kel. lelkész és iskola erdejéből a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 93/1917. számú rendeletében foglalt engedély alapján mintegy 20·2 kat. holdan található összes tölgy-, bükk-, gyertyán- és cserfaállomány 1918. évi május hó 21-én d. u. 3 órakor Alvácán, a körjegyzőség hivatalos helyiségében, zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adani.

Kikiáltási ár 146.750 K. Bánatpénz 15.000 K.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Megjegyeztetik, hogy az eladás tárgyát képező erdőterület Alvácza (A. Cs. E. V.) vasutállomástól mintegy 8 kilométer távolságra fekszik s azon a részletes felvétel alkalmával 1415 drb. tölgy- és 404 drb. gyertyán-, bükk- és cserfa találtatott. A fák mellmagassági átmérője 20—110 cm.

A részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. állami erdőhivatalnál Déván, a m. kir. járási erdőgondnokságnál Brádon, valamint alulírott nál Prevalényben (u. p. Alvácza, Hunyad megye) betekintheők.

Prevalény, 1918. évi márczius hó 19-én.

(12)

Florea Amos

lelkész és egyházgondnoksági elnök

Hirdetemény. (Fenyő- és bükkfaállomány eladása.) 998/1918. szám. — Báró Kemény Ákos marosvécsi lakos, mint báró Kemény Kálmán meghatalmazottja, nyilvános írásbeli versenytárgyalás útján eladja a marosvécsi uradalomhoz tartozó s alábbi csoportokban megnevezett erdők faállományát.

I. csoport.

A palotailvai erdőkből 5604·91 katasztrális holdon egy tagban, de részben az Ilva patak jobboldalán fekvő, részben Palotailva község felett fekvő s a Maros völgyére hajló részletesen felmért és felbecsült erdőrészekben levő

399738 tömörkőbméter fenyőműfát,

172103 tömörkőbméter bükkműfát,

39120 ürkőbméter fenyőtűzifát és

293190 ürkőbméter bükkűzifát.

A fenti faválasztékok becsára, illetve kikiáltási ára 12,199.831 (tizenkétmillióegyszázkilenczvenkilenczernyolczszázharminczegy) korona.

Leteendő bánatpénz 650.000 (hatszázötvenezer) korona.

II. csoport.

A ratosnyai határon lévő s a Brád patak baloldalán fekvő 1815·31 katasztrális holdon felbecsült

131358 tömörkőbméter fenyőműfát,

129936 tömörkőbméter bükkműfát,

6457 ürkőbméter fenyőtűzifát és

109930 ürkőbméter bükkűzifát.

Fenti választékok becsára, illetve kikiáltási ára 4,856.536 (négy-milliónyolczszázötvenhatezerötszázharminczhat) korona. Leteendő bánatpénz 250.000 (kettőszázötvenezer) korona.

III. csoport.

A ratosnyai határon fekvő s a Tihu patak baloldalán elterülő 765·60 katasztrális holdon felbecsült:

71124 tömörkőbméter fenyőműfát,

1837 tömörkőbméter bükkműfát,

16077 ürkőbméter fenyőtűzifát és

8750 ürkőbméter bükkűzifát.

Fenti faválasztékok becsára, illetve kikiáltási ára 1,407.856 (egymilliónéyszázhétezerenyolczszázötvenhat) korona.

Leteendő bánatpénz 70.000 (hetvenezer) korona.

A zárt írásbeli ajánlatok 1918. évi június hó 8 napjának délután 3 órájáig dr. Tischler Márton ügyvédnél Marosvásárhelyt, Széchenyi-

tér 55. sz. nyújtandók be, ahol azok 1918. évi június hó 9-én délelőtt 10 órakor fognak felbontatni.

Általános versenytárgyalási feltételek és szerződési tervezet, valamint ajánlati űrlapok és a vonatkozó területek helyszínrajzai fent megnevezett ügyvédnél díjmentesen szerezhetők be.

Szakkérdésekben felvilágosítást nyújt Nemes Károly főerdő-tanácsos Kolozsvárt, Bocskay-tér 6. sz.

Marosvécs, 1918. évi márczius hó 20-án.

(13)

Uradalmi jószágigazgatóság.

Hirdetmény. (Fenyőrönköladás erdei rakodókon.) 3145/1918. szám. — A gyalui és jósikafalvi erdőgondnokságban nagyrészt széldöntésekből, kisebb részben rendes vágásból a kincstár által házilag termelt s a Hidegszamos folyó és mellékvizei melletti erdei rakodókra kihozott mintegy 15.000 m^3 fenyőrönkfa, amiből mintegy 30°/_o 26 *cm* és vastagabb középátmérőjű, úgy amint az erdei rakodókon van, zárt írásbeli versenytárgyaláson egy eladási csoportban eladatik.

A zárt írásbeli ajánlatokat legkésőbb 1918. évi április hó 21-én déli 12 óráig kell a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságnál benyújtani, ahol azok 22-én délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az árverési feltételek, az anyagszoportosítást, kikiáltási árat és leteendő bánatpénzt feltüntető kimutatás, ajánlati űrlap és boríték alulírott erdőigazgatóságnál szerezhető be díjmentesen. Ugyanitt tekinthetők meg a méret- és köbözőjegyzékek is.

Kolozsvár, 1918. évi márczius hó 31-én.

(14)

M. kir. erdőigazgatóság.

Termelt tölgyhaszonfaeladás. 959/1918. szám. — Az apatini m. kir. erdőhivatal alá tartozó palánkai m. kir. erdőgondnokság palonai Cseres nevű 1916/17. évi vágásában kitermelt 2103 töm-köbméter tölgyhaszonfa, négy eladási csoportban, nyilvános írásbeli versenytárgyaláson kerül eladásra.

A zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1918. évi május hó 3-án délután 4 óráig nyújtandók be az apatini m. kir. erdőhivatalnál,

ahol azok 1918. évi május hó 4-én, délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

A tölgyhaszonfaanyag csoportosítását, a kikiáltási árakat és a bánatpénzt feltüntető kimutatás, valamint az ajánlati űrlap és boríték az apatini m. kir. erdőhivatalnál szerezhető be.

Apatin, 1918. évi április hóban.

(15)

M. kir. erdőhivatal.

Faeladási hirdetmény. A zalatnai v. urb. közbirtokosság a vármegyei közigazgatási gazdasági albizottság 412/1918. gond. sz. véghatározata alapján a 3868/2. hr. számú *Bráza* nevű erdejéből 20 kat. holdon álló 80—90 éves, 3600 m^3 -re becsült bükkhaszon- és tűzifáját 25.000 K kikiáltási ár mellett Zalatnán, a községházánál 1918. év április hó 29-én, délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek eladja.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a. Utó-, valamint távirati ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az erdőrész a községtől 6 kilométer, a vasuti állomástól pedig 7 kilométerre van.

Árverési és szerződési feltételek, valamint közelebbi felvilágosítások a gyulafehérvári m. kir. járási erdőgondnokságnál és a volt urbéresek elnökénél Zalatnán nyerhetők.

Zalatna, 1918. évi április hó 4-én.

(16)

Albini Gyula
urb. elnök.

Faeladási hirdetmény. A zsilkoroesdi gör. kath. egyház és gör. kath. tanító a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter urnak 119623/I/A/2/1917. számú magas engedélyével a Zsilkoroesd község határában fekvő erdeiben kijelölt 33.6 kat. holdon található s az apadás leszámításával mintegy összesen 4338 $ürm^3$ bükk-tűzifára becsült faállomány 1918. évi május hó 8-án, délután 3 órakor a zsilvajdejevulkáni gör. kath. iskolában tartandó szó- és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ára 33.278 K. Bánatpénz 3328 K.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. A faanyag vételára a zsilkoroesdi gör. kath. egyház, illetőleg a zsilkoroesdi gör. kath.

tanító javára közvetlenül a petrozsényi m. kir. adóhivatalba lesz befizetendő.

Részletes árverési és szerződési feltételek a zsilkoroesdi gör. kath. egyház előjáróságánál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Zsilkoroesd, 1918. évi márczius hó 28-án.

(17)

Pop Constantin.

Faeladáési hirdetmény. A vasjobbágyi-i r. kath. templom, plébánia és hitközség 1918. évi április hó 30-án délelőtt 11 órakor Vasjobbágyi község községházánál tartandó nyilvános szóbeli árverésen eladja a tulajdonát képező mintegy 1·95 kat. hold területen található 307·8 tömörkőbméter haszon- és tüzifára becsült erdei-fenyőfatömeget.

Kikiáltási ár 13.746 korona 50 fillér.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/_o-a.

Utóajánlatok egyáltalán nem fogadtatnak el.

Kiszállítási határidő 1919. évi április 15.

A becslési adatok s eladási feltételek a vasjobbágyi-i r. kath. plébániahivatalnál s a szombathelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekintheők.

Vasjobbágyi, 1918. évi április hó 2-án.

(18)

Bánfalvi István
hitközségi elnök.

Verseny tárgyalási hirdetmény (erdei vasut nyomjelzésére). 1404/1918. szám. — Az alulírott m. kir. erdőhivatal a karánsebes-hátszegi helyi érdekű vasut „Ruszkabánya-Szőrénybalázsd“ állomása mellől a Ruszkapatak völgyében tervezett mintegy 8·0 km hosszú erdei vasut nyomjelzésére nyilvános verseny tárgyalást hirdet.

Az általános vonalvezetést feltüntető térkép a ruszkabányai m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthető és ugyanott 10 (tiz) koronáért megszerezhető az írásbeli ajánlat megtételéhez szükséges ajánlati űrlap és a nyomjelzés feltételeit tartalmazó szerződés tervezete.

Az ajánlatot mellékleteivel együtt, kellően lezárt és lepecsételt borítékban, a m. kir. erdőhivatalnál Orsován 1918. évi

május hó 5-ik napján déli 12 óráig kell benyújtani, még pedig a borítékra vezetett következő felirással: „Ajánlat a ruszkavölgyi erdei vasut nyomonjelésére“.

Ajánlattevő tartozik bánatpénz fejében a m. kir. erdőhivatalnál Orsován, vagy bármely más állami pénztárnál a vállalati összeg 5%-ának megfelelő összegét készpénzben, vagy kincstárilag elfogadható értékpapirokban letenni és az erre vonatkozó letéti nyugtát, vagy postai feladóvevényt az ajánlathoz csatolni.

Orsova, 1918. évi márczius hóban.

(19)

M. kir. erdőhivatal.

Erdei vasutak tervezésében, építésében és erdőfelvételen jártas **erdőmérnök** állandó alkalmazást nyer a Magyar Fakereskedők Hitelintézete R.-T.-nál Budapest, V., Széchenyi-utca 1. (20)

ERDÉSZETI LAPOK

KÖZLÖNYV

Az „Erdészeti Lapok“ 1918. évi VII—VIII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Roth Gyula</i> : Főiskolánk székhelyének kérdése	135
<i>Rónai György</i> : A tudományos kutatások módszereiről.....	153
Podhradszky András †	163
Az I. Ferencz József-alapra befolyt adományok	166
KÜLÖNFÉLÉK. Dr. Bartóky József távozása. — Halálólasok. — Katonai kiténtetések és kinevezések. — Az erdészeti államvizsga-bizottság új tagjai. — A tavaszi erdészeti államvizsga. — Kiss Ferencz fölolvása a szegedi Dugonics-Társaságban. — Felolvás. — Az erdei üzemek ipari kifejlesztése. — Megjegyzések a „Siksági tölgyesek pusztulása“ című közleményre (<i>Vadas Jenő</i>). — Bevonult főiskolai hallgatók sérelme. — Bértáblázatok. — Adományok a Wagner-Károly-alap javára. — Adományok a Mensa Academica javára. — Az Erdészeti Zsebnaptár elfogyott.....	167
Változások és kiténtetések az erdészeti szolgálat köréből	172
Erdészeti Rendeleték Tára	175
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál 1918. évi márczius hóban teljesített befizetések	176
HIRDETÉSEK	I—XII

